

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 182
Warszawa, 20 grudnia 2001 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekty ustaw:

- o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Przepisy wprowadzające Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw,
- o zmianie ustawy - **Kodeks postępowania karnego, ustawy - Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw,**
- o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektami ustaw upoważniam Panią Jolantę Szymanek-Deresz Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Z poważaniem

(-) Aleksander Kwaśniewski

USTAWA

z dnia 2002 r.

**o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy
– Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego
oraz niektórych innych ustaw**

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027 oraz z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 106, poz. 1149) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 w § 1 wyrazy „orzeczeniem sądu” zastępuje się wyrazem „wyrokiem”;
- 2) w art. 11 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W wypadku uchylecia lub istotnej zmiany treści prawomocnego wyroku, z powodu którego umorzono postępowanie na podstawie § 1, można wznowić postępowanie w sprawie umorzonej.”;

- 3) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. § 1. Sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o następujące przestępstwa:

- 1) o zbrodnie określone w Kodeksie karnym oraz w ustawach szczególnych,
- 2) o występki określone w rozdziałach XVI i XVII oraz w art. 140 - 142, 148 § 4, art. 149, 150 § 1, art. 151 – 154, 156 § 3, art. 158 § 3, art. 165 § 1, art. 166 § 1, art. 185 § 2, art. 210 § 2, art. 252 oraz 253 § 2 Kodeksu karnego,
- 3) o występki, które z mocy przepisu szczególnego należą do właściwości sądu okręgowego.

§ 2. Sąd apelacyjny, na wniosek sądu rejonowego, może przekazać do rozpoznania sądowi okręgowemu, jako sądowi pierwszej instancji, sprawę o każde przestępstwo, ze względu na szczególną wagę lub zawilość sprawy.

§ 3. Sąd okręgowy rozpoznaje ponadto środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie rejonowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.”;

- 4) w art. 26 wyrazy „w sądzie wojewódzkim” zastępuje się wyrazami „w sądzie okręgowym”;
- 5) w art. 28 w § 3 skreśla się wyrazy „25 lat pozbawienia wolności albo”;
- 6) w art. 29 w § 2 skreśla się wyrazy „25 lat pozbawienia wolności albo”;
- 7) w art. 30 w § 1 wyrazy „sąd wojewódzki” zastępuje się wyrazami „sąd okręgowy”;
- 8) w art. 40 w § 1:
  - a) w pkt 6 skreśla się wyrazy „niższej instancji”,
  - b) w pkt 7 skreśla się wyrazy „lub stwierdzono jego nieważność”,
  - c) skreśla się pkt 8,
  - d) w pkt 9 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 10 w brzmieniu:

„10) prowadził mediację.”;
- 9) art. 47 otrzymuje brzmienie:

„Art. 47. § 1. Przepisy art. 40 § 1 pkt 1 – 4, 6 i 10, § 2 oraz art. 41 i 42 stosuje się odpowiednio do prokuratora, innych osób prowadzących postępowanie przygotowawcze oraz innych oskarżycieli publicznych.

§ 2. Osoby wymienione w § 1 ulegają również wyłączeniu, jeżeli brały udział w sprawie jako obrońca, pełnomocnik albo przedstawiciel ustawowy strony.”;
- 10) po art. 49 dodaje się art. 49a w brzmieniu:

„Art. 49a. Jeżeli nie wytoczono powództwa cywilnego, pokrzywdzony, a także prokurator, może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złożyć wniosek, o którym mowa w art. 46 § 1 Kodeksu karnego.”;
- 11) w art. 51 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba nieporadna ze względu na wiek lub stan zdrowia, prawa jego może wykonywać osoba, pod której pieczęcią pokrzywdzonym pozostaje.”;

12) art. 52 otrzymuje brzmienie:

„Art. 52 § 1. W razie śmierci pokrzywdzonego prawa, które by mu przysługiwały, mogą wykonywać osoby najbliższe, a w wypadku ich braku lub nieujawnienia - prokurator, działając z urzędu.

§ 2. W wypadku, gdy organ prowadzący postępowanie dysponuje informacjami o istnieniu osób najbliższych dla pokrzywdzonego, powinien pouczyć o przysługujących uprawnieniach co najmniej jedną z nich.”;

13) w art. 65 w § 1 w pkt 5 na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) złożono wniosek, o którym mowa w art. 46 § 1 Kodeksu karnego.”;

14) art. 72 otrzymuje brzmienie:

„Art. 72. § 1. Oskarżony ma prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie włada językiem polskim.

§ 2. Tłumacza należy wezwać do czynności z udziałem oskarżonego, o którym mowa w § 1.

§ 3. Oskarżonemu, o którym mowa w § 1, postanowienie o przedstawieniu, uzupełnieniu lub zmianie zarzutów, akt oskarżenia oraz orzeczenie podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie doręcza się wraz z tłumaczeniem; za zgodą oskarżonego można poprzestać na ogłoszeniu przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu.”;

15) w art. 74:

a) w § 2 w pkt 1 wyrazy „ w szczególności wolno” zastępuje się wyrazami „wolno także w szczególności”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W stosunku do osoby podejrzanej można dokonać badań lub czynności, o których mowa w § 2 pkt 1, a także przy zachowaniu wymagań określonych w § 2 pkt 2, pobrać krew lub wydzieliny organizmu.”,

c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i sposób poddawania oskarżonego oraz osoby podejrzanej badaniom, a także dokonywania z ich udziałem czynności, o których mowa w § 2 pkt 1, mając na uwadze, by gromadzenie, utrwalanie i analiza materiału dowodowego dokonywane były zgodnie z aktualną wiedzą w zakresie kryminalistyki i medycyny sądowej.”;

16) w art. 75:

a) w § 2 wyrazy „można sprowadzić go przymusowo” zastępuje się wyrazami „można zatrzymać go i sprowadzić przymusowo”,

b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przepisy art. 246 stosuje się odpowiednio. Zażalenie na postanowienie sądu rozpoznaje ten sam sąd w składzie trzech sędziów.”;

17) w art. 78 w § 2 wyrazy „nie istniały” zastępuje się wyrazami „nie istnieją”;

18) w art. 79 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli w toku postępowania biegli lekarze psychiatrzy stwierdzą, że poczytalność oskarżonego zarówno w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu, jak i w czasie postępowania nie budzi wątpliwości, udział obrońcy w dalszym postępowaniu nie jest obowiązkowy. Prezes sądu, a na rozprawie sąd, może wówczas cofnąć wyznaczenie obrońcy.”;

19) w art. 80 wyrazy „sądem wojewódzkim” zastępuje się wyrazami „sądem okręgowym”;

20) w art. 81 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Na uzasadniony wniosek oskarżonego lub jego obrońcy albo z urzędu prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy może wyjątkowo wyznaczyć nowego obrońcę w miejsce dotychczasowego.”;

21) w art. 84 w § 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli jednak czynności należy dokonać poza siedzibą lub miejscem zamieszkania obrońcy z urzędu, prezes sądu, przed którym ma być dokonana czynność, a w postępowaniu przygotowawczym prezes sądu rejonowego miejsca

czynności, na uzasadniony wniosek dotychczasowego obrońcy wyznacza dla dokonania tej czynności innego obrońcę spośród miejscowych adwokatów.”;

22) w art. 85 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W postępowaniu przygotowawczym uprawnienia sądu określone w § 2 przysługują prezesowi sądu właściwego do rozpoznania sprawy.”;

23) w art. 88:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Pełnomocnikiem instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej może być również radca prawny lub pracownik tej instytucji lub jej organu nadrzędnego.”;

b) w § 3 skreśla się wyraz „jej”;

24) art. 96 otrzymuje brzmienie:

„Art. 96. § 1. Strony oraz osoby nie będące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw lub interesów, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że udział jest obowiązkowy.

§ 2. W pozostałych wypadkach mogą one wziąć udział w posiedzeniu, jeżeli się stawia, chyba że ustawa stanowi inaczej.”;

25) skreśla się art. 101 - 104;

26) w art. 107 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Za orzeczenia co do roszczeń majątkowych uważa się również orzeczenia nakładające obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz nawiązkę orzeczoną na rzecz pokrzywdzonego, jeżeli nadają się one do egzekucji w myśl przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.”;

27) w art. 115 w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„W sprawach rozpoznawanych w składzie dwóch sędziów i trzech ławników uzasadnienie podpisują obaj sędziowie, chyba że zgłoszono zdanie odrębne.”;

28) w art. 117:

a) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby wymaga przedstawienia zaświadczenia, wystawionego przez uprawnionego lekarza, potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania z powodu choroby oraz sposób wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie, mając na uwadze konieczność zapewnienia nieodpłatności przeprowadzenia badania i wystawienia zaświadczenia przez lekarza oraz dostępności takich badań dla osoby badanej.”;

29) w art. 131:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Wezwania, zawiadomienia oraz inne pisma, od których daty doręczenia biegną terminy, doręcza się przez pocztę lub inny uprawniony podmiot zajmujący się doręczaniem korespondencji albo pracownika organu wysyłającego, a w razie konieczności – przez Policję.”,

b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli istnieje obowiązek doręczenia postanowienia, przepis § 2 stosuje się odpowiednio. Należy jednak zawsze doręczyć je temu pokrzywdzonemu, który w zawitym terminie 7 dni od dnia ogłoszenia o to się zwróci.”;

30) w art. 132 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Pismo może być także doręczone za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej. W takim wypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.”;

31) w art. 133 w § 2 po wyrazach „widoczne zawiadomienie” dodaje się wyrazy „w oddawczej skrzynce pocztowej lub”;

32) art. 138 otrzymuje brzmienie:

„Art. 138. Strona, a także osoba nie będąca stroną, której prawa zostały naruszone, przebywająca za granicą, ma obowiązek wskazać adresata dla doręczeń w kraju; w razie nieuczynienia tego, pismo wysłane na ostatnio znany adres w kraju albo, jeżeli adresu tego nie ma, załączone do akt sprawy uważa się za doręczone.”;

33) w art. 139:

a) skreśla się § 2,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepis § 1 nie dotyczy pism wysłanych po raz pierwszy po prawomocnym uniewinnieniu oskarżonego.”;

34) art. 141 otrzymuje brzmienie:

„Art. 141. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb doręczania pism sądowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.”;

35) w art. 145 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli czynności procesową utrwała się za pomocą stenogramu, protokół można ograniczyć do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział. Stenograf przekłada stenogram na pismo zwykłe, przy czym czyni wzmiankę, jakim posługiwał się systemem; pierwopis stenogramu staje się załącznikiem do protokołu.”;

36) w art. 147:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli czynność procesową utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk, protokół można ograniczyć do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział. Zapis obrazu lub dźwięku, a także przekład zapisu dźwięku, jeżeli go sporządzono, stają się załącznikami do protokołu.”;

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urzędzeń i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych oraz sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów, mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.”;

37) w art. 148 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wyjaśnienia, zeznania, oświadczenia i wnioski oraz stwierdzenia określonych okoliczności przez organ prowadzący postępowanie zamieszcza się w protokole z możliwą dokładnością. Osoby biorące udział w czynności mają prawo żądać zamieszczenia w protokole z pełną dokładnością wszystkiego, co dotyczy ich praw lub interesów.”;

38) w art. 156:

a) w § 1 po wyrazie „stronom” dodaje się przecinek i wyrazy „podmiotowi określonego w art. 416”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy wydaje się kserokopie dokumentów z akt sprawy. Kserokopie takie można wydać, na wniosek, również innym stronom, podmiotowi określonego w art. 416, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym.”;

c) w § 5 wyrazy „wydaje odpisy uwierzytelnione” zastępuje się wyrazami „wydaje uwierzytelnione odpisy lub kserokopie”;

d) dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty za wydanie kserokopii dokumentów z akt sprawy, mając na uwadze koszty wykonania takich kserokopii.”;

39) w art. 164 dodaje się zdanie czwarte w brzmieniu:

„Strony zawiadamia się o terminie posiedzenia.”;

40) w art. 167 po wyrazach „na wniosek stron” dodaje się przecinek oraz wyrazy „podmiotu określonego w art. 416”;

41) art. 171 otrzymuje brzmienie:

„Art. 171. § 1. Osobie przesłuchiwanej należy umożliwić swobodne wypowiedzenie się w granicach określonych celem danej czynności, a dopiero następnie można zadawać pytania zmierzające do uzupełnienia, wyjaśnienia lub kontroli wypowiedzi.

§ 2. Prawo zadawania pytań mają, prócz organu przesłuchującego, strony, obrońcy, pełnomocnicy, biegli oraz podmiot określony w art. 416. Pytania zadaje się osobie przesłuchanej bezpośrednio, chyba że organ przesłuchujący zarządzi inaczej.

§ 3. Jeżeli osoba przesłuchiwana nie ukończyła 15 lat, czynności z jej udziałem powinny być, w miarę możliwości, przeprowadzone w obecności przedstawiciela ustawowego lub faktycznego opiekuna, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie.

§ 4. Nie wolno zadawać pytań sugerujących osobie przesłuchiwanej treść odpowiedzi.

§ 5. Niedopuszczalne jest:

- 1) wpływanie na odpowiedzi osoby przesłuchiwanej za pomocą przymusu lub groźby bezprawnej,
- 2) stosowanie hipnozy albo środków chemicznych lub technicznych wpływających na procesy psychiczne osoby przesłuchiwanej albo mających na celu kontrolę nieświadomych reakcji jej organizmu w związku z przesłuchaniem.

§ 6. Organ przesłuchujący uchyla pytania określone w § 4, jak również pytania nieistotne.

§ 7. Wyjaśnienia, zeznania oraz oświadczenia złożone w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi lub uzyskane wbrew zakazom wymienionym w § 5 nie mogą stanowić dowodu.”;

42) w art. 173 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne przeprowadzenia okazania, mając na uwadze konieczność zapewnienia

sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jej uczestników.”;

43) w art. 177 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Przesłuchanie świadka może nastąpić przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość. W postępowaniu przed sądem w czynności bierze udział sąd, o którym mowa w art. 396 § 2; przepis art. 396 § 3 stosuje się odpowiednio.”;

44) w art. 178 po wyrazie „obrońcy” dodaje się wyrazy „lub adwokata działającego na podstawie art. 245 § 1,”;

45) w art. 180 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Osoby obowiązane do zachowania tajemnicy adwokackiej, radcy prawnego, lekarskiej lub dziennikarskiej mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. O przesłuchaniu lub zezwoleniu na przesłuchanie decyduje sąd w terminie nie dłuższym niż 7 dni od daty doręczenia wniosku prokuratora. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”;

46) w art. 181 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, a także innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwej ochrony tajemnicy przed nieuprawnionym ujawnieniem.”;

47) art. 184 otrzymuje brzmienie:

„Art. 184. § 1. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym

prokurator, może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Postępowanie w tym zakresie objęte jest tajemnicą państwową. W postanowieniu pomija się okoliczności, o których mowa w zdaniu pierwszym.

§ 2. W razie wydania postanowienia określonego w § 1, okoliczności, o których mowa w tym przepisie, pozostają wyłącznie do wiadomości sądu i prokuratora, a gdy zachodzi konieczność – również funkcjonariusza Policji prowadzącego postępowanie. Protokół przesłuchania świadka wolno udostępniać oskarżonemu lub obrońcy tylko w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności, o których mowa w § 1.

§ 3. Świadka przesłuchuje prokurator, a także sąd, który może zlecić wykonanie tej czynności sędziemu wyznaczonemu ze swojego składu – w miejscu i w sposób uniemożliwiający ujawnienia okoliczności, o których mowa w § 1. W przesłuchaniu świadka przez sąd lub sędziego wyznaczonego mogą wziąć udział prokurator, oskarżony i jego obrońca. Przepis art. 396 § 3 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 4. W razie przesłuchania świadka przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, w protokole czynności z udziałem specjalistów należy wskazać ich imiona, nazwiska, specjalności i rodzaj wykonywanej czynności. Przepisu art. 205 § 3 nie stosuje się.

§ 5. Na postanowienie w sprawie zachowania w tajemnicy okoliczności, o których mowa w § 1, świadkowi i oskarżonemu, a w postępowaniu przed sądem także prokuratorowi, przysługuje w terminie 3 dni zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd właściwy do rozpoznania sprawy. Postępowanie dotyczące zażalenia objęte jest tajemnicą państwową.

§ 6. W razie uwzględnienia zażalenia, protokół przesłuchania świadka podlega zniszczeniu; o zniszczeniu protokołu należy uczynić wzmiankę w aktach sprawy.

§ 7. Świadek może, do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji, wystąpić z wnioskiem o uchylenie postanowienia, o którym mowa w § 1. Na postanowienie w przedmiocie wniosku służy zażalenie. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio. W razie uwzględnienia wniosku, protokół przesłuchania świadka podlega ujawnieniu w całości.

§ 8. Jeżeli okaże się, że w czasie wydania postanowienia, o którym mowa w § 1, nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo że świadek złożył świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie, prokurator w postępowaniu przygotowawczym, a w postępowaniu sądowym sąd na wniosek prokuratora, może uchylić to postanowienie. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio. Protokół przesłuchania świadka podlega ujawnieniu w całości.

§ 9. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób i warunki składania wniosku o wydanie postanowienia, o którym mowa w § 1, przesłuchania świadka, co do którego wydano to postanowienie, oraz sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchania tego świadka, a także dopuszczalny sposób powoływania się na jego zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze zapewnienie właściwej ochrony tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka przed nieuprawnionym ujawnieniem.”;

48) po art. 185 dodaje się art. 185a w brzmieniu:

„Art. 185a. § 1. W sprawach o przestępstwa określone w rozdziale XXV Kodeksu karnego pokrzywdzonego, który w chwili czynu nie ukończył 15 lat, powinno się przesłuchiwać w charakterze świadka tylko raz, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub zażąda tego oskarżony, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania.

§ 2. Przesłuchanie przeprowadza sąd na posiedzeniu z udziałem biegłego psychologa. W przesłuchaniu mogą wziąć udział prokurator, obrońca oraz

pełnomocnik pokrzywdzonego, a obecna może być także osoba wymieniona w art. 51 § 2, jeżeli nie ogranicza to swobody wypowiedzi przesłuchiwanego.

§ 3. Protokół przesłuchania odczytuje się na rozprawie głównej; jeżeli został sporządzony zapis dźwiękowy przesłuchania, należy go odtworzyć.”;

49) w art. 192 dodaje się § 5 i 6 w brzmieniu:

„§ 5. W celu ograniczenia kręgu osób podejrzanych lub ustalenia wartości dowodowej ujawnionych śladów, można pobrać odciski daktyloskopijne, włosy, ślinę, próby pisma, wykonać fotografię osoby lub dokonać utrwalenia głosu. Po wykorzystaniu w sprawie, w której dokonano pobrania lub utrwalenia, pobrany lub utrwalony materiał zbędny dla postępowania należy niezwłocznie usunąć z akt sprawy i przekazać Policji, która może przechowywać i przetwarzać zawarte w niej informacje, jeżeli zezwalają na to odrębne przepisy.

§ 6. W wypadkach, o których mowa w § 5, za zgodą osoby badanej biegły może również zastosować środki techniczne mające na celu kontrolę nieświadomych reakcji organizmu tej osoby.”;

50) w art. 198 w § 1 po wyrazach „akta sprawy” dodaje się wyrazy „w zakresie niezbędnym do wydania opinii”;

51) w art. 203 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania obserwacji, w tym do wykonywania obserwacji osób pozbawionych wolności, oraz sposób finansowania obserwacji, a także warunki zabezpieczenia zakładów dla osób pozbawionych wolności, mając na uwadze potrzebę zapewnienia sprawnego toku postępowania.”;

52) w art. 205 w § 1 po wyrazach „dokonanie oględzin,” dodaje się wyrazy „przesłuchania przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość,”;

53) w art. 209:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Oględzin zwłok dokonuje organ prowadzący postępowanie z udziałem biegłego lekarza, w miarę możliwości z zakresu medycyny sądowej.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Otwarcia zwłok dokonuje biegły w obecności organu prowadzącego postępowanie. W postępowaniu przed sądem przepisy art. 396 § 1 i 4 stosuje się odpowiednio.”;

54) w art. 213 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli podejrzany był już prawomocnie skazany, dla ustalenia, czy przestępstwo zostało popełnione w warunkach art. 64 Kodeksu karnego lub przestępstwo skarbowe - w warunkach art. 37 1 pkt 4 Kodeksu karnego skarbowego, dołącza się do akt postępowania odpis lub wyciąg wyroku oraz dane dotyczące odbycia kary; dokumenty te dołącza się także w sprawach o zbrodnie.”;

55) art. 214 otrzymuje brzmienie:

„Art. 214. § 1. W razie potrzeby sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, zarządza w stosunku do oskarżonego przeprowadzenie wywiadu środowiskowego przez kuratora sądowego lub inny podmiot, uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, a w szczególności uzasadnionych wypadkach przez Policję.

§ 2. Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego jest obowiązkowe:

- 1) w sprawach o zbrodnie,
- 2) w stosunku do oskarżonego, który w chwili czynu nie ukończył 21 roku życia, jeżeli zarzucono mu popełnienie umyślnego występku przeciwko życiu.

§ 3. Wywiadu środowiskowego można nie przeprowadzać w stosunku do oskarżonego, który nie ma w kraju stałego miejsca zamieszkania.

§ 4. Wynik wywiadu środowiskowego powinien w szczególności zawierać:

- 1) imię i nazwisko osoby przeprowadzającej wywiad,
- 2) imię i nazwisko oskarżonego,
- 3) zwięzły opis dotychczasowego życia oskarżonego oraz dokładne informacje o środowisku oskarżonego, w tym rodzinnym, szkolnym lub zawodowym,

- 4) informacje dotyczące stanu zdrowia oskarżonego, a także o nadużywaniu przez niego alkoholu lub środków odurzających,
- 5) własne spostrzeżenia i konkluzje osoby przeprowadzającej wywiad.

§ 5. Dane o osobach, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego, osoba przeprowadzająca wywiad ujawnia jedynie na żądanie sądu, a w postępowaniu przygotowawczym – prokuratora.

§ 6. Osoby, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego, mogą być w razie potrzeby przesłuchane w charakterze świadków.

§ 7. Policja jest obowiązana udzielić kuratorowi sądowemu pomocy przy wykonywaniu jego zadań związanych z wywiadem środowiskowym w celu zapewnienia kuratorowi bezpieczeństwa.

§ 8. Do osoby powołanej do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego stosuje się odpowiednio przepisy o wyłączeniu sędziego. Orzeka o tym sąd, a w postępowaniu przygotowawczym - prokurator.

§ 9. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin czynności w zakresie przeprowadzenia wywiadu środowiskowego oraz wzór kwestionariusza tego wywiadu, mając na uwadze konieczność zapewnienia zebrania wyczerpujących danych o osobie oskarżonego.”;

- 56) art. 217 otrzymuje brzmienie:

„Art. 217. § 1. Rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie lub podlegające zajęciu w celu zabezpieczenia kar majątkowych, środków karnych o charakterze majątkowym albo roszczeń o naprawienie szkody należy wydać na żądanie sądu lub prokuratora, a w uzasadnionych wypadkach – także na żądanie Policji lub innego uprawnionego organu.

§ 2. Osobę mającą rzecz podlegającą wydaniu wzywa się do wydania jej dobrowolnie.

§ 3. W razie zatrzymania rzeczy, stosuje się odpowiednio przepis art. 228. Protokołu można nie sporządzać, jeżeli rzecz załącza się do akt sprawy.

§ 4. Jeżeli wydania żąda Policja albo inny uprawniony organ działający we własnym zakresie, osoba, która rzecz wyda, ma prawo niezwłocznie złożyć wnioski o sporządzenie i doręczenie jej postanowienia sądu lub prokuratora o zatwierdzeniu zatrzymania, o czym należy ją pouczyć. Doręczenie powinno nastąpić w terminie 14 dni od zatrzymania rzeczy.

§ 5. W razie odmowy dobrowolnego wydania rzeczy można przeprowadzić jej odebranie. Przepisy art. 220 § 3 i art. 229 stosuje się odpowiednio.”;

57) w art. 218:

a) w § 1 skreśla się wyraz „ich”, a po wyrazie „przesyłki” dodaje się wyrazy „oraz wykaz połączeń telekomunikacyjnych z uwzględnieniem czasu ich dokonania,”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Postanowienie, o którym mowa w § 1, doręcza się adresatom korespondencji oraz abonentowi telefonu, którego wykaz połączeń został wydany. Doręczenie postanowienia może być odroczone na czas oznaczony, niezbędny ze względu na dobro sprawy.”;

58) w art. 220 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W wypadkach nie cierpiących zwłoki, jeżeli postanowienie sądu lub prokuratora nie mogło zostać wydane, organ dokonujący przeszukania okazuje nakaz kierownika swojej jednostki lub legitymację służbową, a następnie zwraca się niezwłocznie do sądu lub prokuratora o zatwierdzenie przeszukania. Postanowienie sądu lub prokuratora w przedmiocie zatwierdzenia należy doręczyć osobie, u której dokonano przeszukania, w terminie 14 dnia od daty czynności na zgłoszone do protokołu żądanie tej osoby. O prawie zgłoszenia żądania należy ją pouczyć.”;

59) w art. 225 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Wydaną, odebraną lub znalezioną w toku przeszukania dokumentację psychiatryczną organ przeprowadzający czynność przekazuje, z zachowaniem rygorów określonych w § 1, sądowi lub prokuratorowi.”;

60) w art. 226 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Jednakże w postępowaniu przygotowawczym o wykorzystaniu, jako dowodów, dokumentów zawierających tajemnicę lekarską decyduje prokurator.”;

61) w art. 229 po wyrazach „u której czynność przeprowadzono, że” dodaje się wyrazy „na jej wniosek”;

62) w art. 230 w § 1 na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy „chyba że nastąpiło dobrowolne wydanie, a osoba ta nie złożyła wniosku, o którym mowa w art. 217 § 4.”;

63) po art. 236 dodaje się art. 236a w brzmieniu:

„Art. 236a. Przepisy Działu niniejszego stosuje się odpowiednio do dysponenta i użytkownika systemu informatycznego w zakresie danych przechowywanych w tym systemie lub na nośniku znajdującym się w jego dyspozycji lub użytkowaniu, w tym korespondencji przesłanej pocztą elektroniczną.”;

64) w art. 237:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W wypadkach nie cierpiących zwłoki, kontrolę i utrwalanie rozmów telefonicznych może zarządzić prokurator, który obowiązany jest zwrócić się w terminie 3 dni do sądu z wnioskiem o zatwierdzenie postanowienia. Sąd wydaje postanowienie w przedmiocie wniosku w terminie 5 dni.”,

b) w § 3:

- pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) rozboju, kradzieży rozbójniczej lub wymuszenia rozbójniczego,”,

- pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) fałszowania oraz obrotu fałszywymi pieniędzmi, środkami lub instrumentami płatniczymi albo zbywalnymi dokumentami uprawniającymi do otrzymania sumy pieniężnej, towaru, ładunku albo wygranej rzeczowej albo zawierającymi obowiązek wpłaty kapitału, odsetek, udziału w zyskach lub stwierdzenie uczestnictwa w spółce,”,

- pkt 13 otrzymuje brzmienie:

- „13) wytwarzania, przetwarzania, obrotu i przemytu środków odurzających, prekursorów, środków zastępczych lub substancji psychotropowych,”
- w pkt 16 na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się pkt 17 i 18 w brzmieniu:
- „17) łapownictwa i płatnej protekcji,
18) stręczycielstwa, kuplerstwa i sutenerstwa.”;
- 65) art. 240 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 240. Na postanowienie dotyczące kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych przysługuje zażalenie. Osoba, której dotyczy postanowienie, może w zażaleniu domagać się zbadania zasadności oraz legalności kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd.”;
- 66) w art. 241 wyrazy „treści przekazów informacji innych niż rozmowy telefoniczne” zastępuje się wyrazami „treści innych rozmów lub przekazów informacji, w tym korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną”;
- 67) art. 242 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 242. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności, Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, sposób technicznego przygotowania sieci telekomunikacyjnej do kontroli rozmów telefonicznych lub innych przekazów informacji dokonywanych z wykorzystaniem tej sieci oraz sposób dokonywania, rejestracji, przechowywania, odtwarzania i niszczenia zapisów z kontrolowanych rozmów telefonicznych oraz treści innych rozmów lub przekazów informacji, mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia dokonywanych zapisów przed ich utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.”;
- 68) w art. 246:
- a) w § 1 wyrazy „zasadności i legalności zatrzymania oraz prawidłowości jego wykonania” zastępuje się wyrazami „zasadności, legalności oraz prawidłowości jego zatrzymania”,
- b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W wypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości zatrzymania, sąd zawiadamia o tym prokuratora i organ przełożony nad organem, który dokonał zatrzymania.”;

69) w art. 247:

- a) w § 1 wyrazy „Sąd lub prokurator” zastępuje się wyrazem ”Prokurator”
- b) w § 2 skreśla się przecinek oraz wyrazy „z tym że na zatrzymanie zarządzone przez sąd zażalenie nie przysługuje”;

70) w art. 249:

- a) w § 3 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:
„O terminie przesłuchania sąd zawiadamia prokuratora.”,
- b) w § 5 wyraz „Obrońcę” zastępuje się wyrazami „Obrońcę i prokuratora” oraz wyrazy „obrońcy należycie zawiadomionego” zastępuje się wyrazami „obrońcy lub prokuratora należycie zawiadomionych”;

71) w art. 254 w § 2 po wyrazach „w przedmiocie wniosku” dodaje się wyraz „oskarżonemu” oraz wyrazy „2 miesięcy” zastępuje się wyrazami „3 miesięcy”;

72) w art. 261 w § 3 wyrazy „zakład pracy” zastępuje się wyrazem „pracodawcę”;

73) w art. 263 w § 7 wyrazy „3 miesiące” zastępuje się wyrazami „6 miesięcy”;

74) w art. 264 w § 3 wyrazy „do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w przedmiocie środka zabezpieczającego” zastępuje się wyrazami „do czasu rozpoczęcia wykonywania środka zabezpieczającego”;

75) w art. 270 w § 2 wyrazy „Oskarżony i poręczyciel” zastępuje się wyrazami „Oskarżony, poręczyciel i prokurator”;

76) w art. 271 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Od pracodawcy, u którego oskarżony jest zatrudniony, od kierownictwa szkoły lub uczelni, których oskarżony jest uczniem lub studentem, od zespołu, w którym oskarżony pracuje lub uczy się, albo od organizacji społecznej, której oskarżony jest członkiem, można, na ich wniosek, przyjąć poręczenie, że oskarżony stawi się na każde wezwanie i nie będzie w sposób bezprawny utrudniał postępowania; jeżeli oskarżony jest żołnierzem, można przyjąć poręczenie od zespołu żołnierskiego, zgłoszone za pośrednictwem właściwego dowódcy.”;

- 77) w art. 272 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„Przepis art. 275 § 2 stosuje się odpowiednio.”;
- 78) w art. 274 po wyrazach „do której należy, a także” dodaje się wyraz „statutowy” oraz wyrazy „nad poręczającym zakładem pracy lub” zastępuje się wyrazami „nad poręczającą”;
- 79) w art. 278 po wyrazie „oskarżonego” dodaje się wyrazy „lub osoby podejrzanej”;
- 80) w art. 281 wyrazy „sąd wojewódzki” zastępuje się wyrazami „sąd okręgowy”;
- 81) w art. 282 w § 2 wyrazy „sąd wojewódzki” zastępuje się wyrazami „sąd okręgowy”;
- 82) w art. 285:
- a) w § 1 wyrazy „nie przekraczającej najniższego miesięcznego wynagrodzenia” zastępuje się wyrazami „do 3000 złotych”,
  - b) w § 2 po wyrazach „można ponadto zarządzić” dodaje się wyrazy „zatrzymanie i”;
- 83) w art. 289 w § 1 po zdaniu pierwszym dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„Dodatkowymi kosztami postępowania, spowodowanymi nieusprawiedliwionym niestawiennictwem lub wydaleniem się z miejsca czynności przez obrońcę lub pełnomocnika można obciążyć także tych uczestników postępowania.”;
- 84) w art. 290 w § 2 po wyrazach „przysługuje zażalenie” dodaje się średnik i wyrazy „na zarządzenie prokuratora, o którym mowa w art. 285 § 2, zażalenie przysługuje do sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie”;
- 85) w art. 291 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. W razie popełnienia przestępstwa, za które można orzec grzywnę, przepadek lub nałożyć obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo orzec nawiązkę, może z urzędu nastąpić zabezpieczenie wykonania orzeczenia na mieniu oskarżonego.”;
- 86) w art. 292 w § 2 skreśla się wyraz „przedmiotów”;
- 87) w art. 294 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Zabezpieczenie upada, gdy nie zostaną prawomocnie orzeczone: grzywna, przepadek, nawiązka lub nie zostanie nałożony obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, ani nie zostaną zasądzone

roszczenia o naprawienie szkody, a powództwo o te roszczenia nie zostanie wytoczone przed upływem 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.”;

88) w art. 295:

a) w § 1 skreśla się zdanie drugie,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Tymczasowe zajęcie upada, jeżeli w ciągu 7 dni od daty jego dokonania nie zostanie wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym.”;

89) skreśla się art. 296;

90) w art. 297 w § 1 w pkt 4 po wyrazach „w tym ustalenie” dodaje się wyrazy „osób pokrzywdzonych i”;

91) w art. 300 po wyrazach „do korzystania z pomocy obrońcy,” dodaje się wyrazy „do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania,”;

92) po art. 304 dodaje się art. 304a w brzmieniu:

„Art. 304a. Sporządza się wspólny protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej; w protokole tym można również zamieścić wnioski o ściganie.”;

93) w art. 307 skreśla się § 4;

94) w art. 308 w § 1 skreśla się zdanie trzecie;

95) w art. 309 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Śledztwo prowadzi się w sprawach:

1) o zbrodnie,

2) o występki - gdy podejrzanym jest funkcjonariusz Policji lub Urzędu Ochrony Państwa,

3) o występki - gdy podejrzanym jest funkcjonariusz Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej, finansowych organów dochodzenia lub organów nadrzędnych nad finansowymi organami dochodzenia, w zakresie spraw należących do właściwości tych organów lub o występki popełnione przez tych funkcjonariuszy w związku z wykonywaniem czynności służbowych,

- 4) o występki nie wymienione w pkt 2, jeżeli prokurator tak postanowi ze względu na wagę lub zawłość sprawy.”;
- 96) w art. 310 § 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „§ 2. Dochodzenie powinno być ukończone w ciągu 3 miesięcy.
- § 3. W razie niezakończenia dochodzenia w terminie określonym w § 2 akta sprawy przekazuje się prokuratorowi nadzorującemu dochodzenie, który może je przedłużyć na czas oznaczony, nie dłuższy jednak niż na dalsze 3 miesiące, lub przejąć je do śledztwa.”;
- 97) w art. 311 w § 3 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
- „Przepisu pkt 1 nie stosuje się w wypadkach określonych w art. 309 § 1 pkt 2 i 3.”;
- 98) w art. 312 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) organom Straży Granicznej oraz Urzędu Ochrony Państwa, w zakresie ich właściwości,”;
- 99) w art. 319:
- a) w § 1 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:
- „Utrwalenie innych czynności dowodowych następuje w formie protokołu ograniczonego do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności; przepisu art. 148 § 2 zdanie pierwsze nie stosuje się.”,
- b) skreśla się § 2;
- 100) art. 320 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 320. § 1. Jeżeli ma to znaczenie dla wystąpienia do sądu z odpowiednim wnioskiem, prokurator może, z inicjatywy lub za zgodą stron, skierować sprawę do instytucji lub osoby godnej zaufania w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego między podejrzanym i pokrzywdzonym.
- § 2. Mediacja nie powinna trwać dłużej niż miesiąc, a jej okresu nie wlicza się do czasu trwania śledztwa lub dochodzenia, o którym mowa w art. 309 § 2 i 3 oraz art. 310 § 2 i 3.
- § 3. Postępowania mediacyjnego nie może przeprowadzać osoba, co do której w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności określone w art. 40 - 42,

a także czynny zawodowo sędzia, prokurator, aplikant sądowy lub prokuratorski albo inna osoba zatrudniona w sądzie, prokuraturze lub innej instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw.

§ 4. Instytucja lub osoba godna zaufania sporządza, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sprawozdanie z jego przebiegu i wyników, które prokurator bierze pod uwagę decydując o wystąpieniu do sądu z wnioskiem, o którym mowa w § 1.

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zakres i warunki udostępniania akt instytucjom i osobom uprawnionym do przeprowadzenia mediacji oraz sposób i tryb sporządzania sprawozdania z przebiegu i wyników postępowania mediacyjnego, mając na uwadze potrzebę usunięcia konfliktu.”;

101) w art. 321:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli istnieją podstawy do zamknięcia śledztwa lub dochodzenia, na wniosek podejrzanego lub jego obrońcy o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania, prowadzący postępowanie powiadamia podejrzanego i obrońcę o terminie końcowego zaznajomienia, pouczając ich o prawie uprzedniego przejrzania akt w terminie odpowiednim do wagi lub zawiłości sprawy, określonym przez organ procesowy.”,

b) w § 3 skreśla się zdanie drugie,

c) w § 4 skreśla się wyrazy „- poza wypadkami określonymi w art. 79 -”,

d) w § 6 wyrazy „strony oraz ich pełnomocników i obrońców” zastępuje się wyrazami „podejrzanego oraz jego obrońcę”;

102) w art. 323 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego prokurator, w razie istnienia podstaw określonych w art. 99 § 1 i art. 100 Kodeksu karnego lub w art. 43 § 1 i 2 oraz art. 47 § 3 Kodeksu karnego skarbowego, występuje do sądu z wnioskiem o orzeczenie przepadku tytułem środka zabezpieczającego. Z takim wnioskiem prokurator może wystąpić

również w przypadku umorzenia postępowania wobec niewykrycia sprawców przestępstwa, o ile przepisy przewidują orzeczenie przepadku.”;

103) w art. 324 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 oraz dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli sąd nie znajduje podstaw do uwzględnienia wniosku, o którym mowa w § 1, przekazuje sprawę prokuratorowi do dalszego prowadzenia.

§ 3. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”;

104) w art. 326 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokurator sprawuje nadzór nad postępowaniem przygotowawczym w zakresie, w jakim go sam nie prowadzi; prokurator może także objąć nadzorem postępowanie, o którym mowa w art. 307.”;

105) w art. 327 w § 2 po wyrazach „w poprzednim postępowaniu” dodaje się wyrazy „albo gdy zachodzi okoliczność określona w art. 11 § 3”;

106) w art. 334 w § 2 po wyrazach „do sądu” dodaje się wyrazy „oraz o treści przepisów art. 335 i 387”;

107) art. 335 otrzymuje brzmienie:

„Art. 335. § 1. Prokurator może umieścić w akcie oskarżenia wniosek o wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kary lub środka karnego za występki zagrożony karą nie przekraczającą 10 lat pozbawienia wolności bez przeprowadzenia rozprawy, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte.

§ 2. Jeżeli zachodzą warunki do wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w § 1, a w świetle zebranych dowodów wyjaśnienia podejrzanego nie budzą wątpliwości, dalszych czynności dowodowych w postępowaniu przygotowawczym można nie przeprowadzać.

§ 3. Uzasadnienie aktu oskarżenia można ograniczyć do wskazania okoliczności, o których mowa w § 1.”;

108) w art. 336 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Do wniosku dołącza się, do wiadomości sądu, listę ujawnionych osób pokrzywdzonych z podaniem ich adresów. Przepis art. 334 stosuje się odpowiednio.”;

109) w art. 337 w § 1 wyrazy „332 i 333” zastępuje się wyrazami „332, 333 lub 335”;

110) w art. 338 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Jeżeli akt oskarżenia zawiera wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1, jego odpis doręcza się ujawnionemu pokrzywdzonemu.”;

111) w art. 339:

a) w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) akt oskarżenia zawiera wniosek, o którym mowa w art. 335.”,

b) w § 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Strony, obrońcy i pełnomocnicy mogą wziąć udział w posiedzeniach wymienionych w § 1 – 4.”;

112) w art. 340 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W razie istnienia podstaw określonych w art. 99 § 1 Kodeksu karnego lub w art. 43 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego, sąd umarzając postępowanie lub rozpoznając wniosek prokuratora wymieniony w art. 323 § 3 orzeka przepadek.”;

113) w art. 341:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokuratora, oskarżonego i pokrzywdzonego zawiadamia się o terminie posiedzenia; udział ich jest obowiązkowy, jeżeli prezes sądu lub sąd tak zarządzi.”,

b) w § 2 wyrazy „art. 333 § 1 – 3” zastępuje się wyrazami „art. 333 § 1 – 2”,

c) dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. W przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania sąd orzeka na posiedzeniu wyrokiem.”;

114) w art. 342:

a) w § 1 wyrazy „W postanowieniu o warunkowym umorzeniu” zastępuje się wyrazami „W wyroku warunkowo umarzającym postępowanie”,

b) w § 2 wyrazy „W postanowieniu” zastępuje się wyrazami „W wyroku”,

c) w § 3 wyrazy „Postanowienie powinno” zastępuje się wyrazami „Wyrok powinien”,

d) § 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„§ 4. Zawarte w wyroku rozstrzygnięcie, o którym mowa w § 3, może być zaskarżone zażaleniem przez osoby wskazane w art. 323 § 2.

§ 5. Wyrok doręcza się także pokrzywdzonemu.”;

115) art. 343 otrzymuje brzmienie:

„Art. 343. § 1. Uwzględniając wniosek, o którym mowa w art. 335, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, warunkowo zawiesić jej wykonanie albo orzec wyłącznie środek karny wymieniony w art. 39 pkt 1 – 3, 5 – 8 Kodeksu karnego.

§ 2. W wypadku określonym w § 1:

- 1) nadzwyczajne złagodzenie kary może nastąpić również w innych wypadkach niż przewidziane w art. 60 § 1-4 Kodeksu karnego,
- 2) warunkowe zawieszenie wykonania kary może nastąpić niezależnie od przesłanek określonych w art. 69 § 1 – 3 Kodeksu karnego, przy czym nie stosuje się go do kary pozbawienia wolności w wymiarze powyżej lat 5, a okres próby nie może przekroczyć 10 lat,
- 3) ograniczenie skazania do orzeczenia środka karnego może nastąpić, jeżeli przypisany oskarżonemu występki jest zagrożony karą nie przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności.

§ 3. Jeżeli nie ma zastosowania art. 46 Kodeksu karnego, sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od naprawienia szkody w całości albo w części lub od zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Przepis art. 341 § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Postępowania dowodowego nie prowadzi się. Przepis art. 394 stosuje się jednak odpowiednio.

§ 5. Prokuratora, oskarżonego i pokrzywdzonego zawiadamia się o terminie posiedzenia. Pokrzywdzony może najpóźniej na tym posiedzeniu złożyć oświadczenie, o którym mowa w art. 54 § 1. Udział prokuratora,

oskarżonego lub pokrzywdzonego w posiedzeniu jest obowiązkowy, jeżeli prezes sądu lub sąd tak zarządzi.

§ 6. Sąd uwzględniając wniosek, skazuje oskarżonego wyrokiem.

§ 7. Jeżeli sąd uzna, że nie zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku, sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych.”;

116) w art. 351:

a) w § 2 skreśla się wyrazy „25 lat pozbawienia wolności albo”,

b) w § 3 po wyrazach „składu orzekającego” dodaje się wyrazy „,mając na uwadze konieczność zagwarantowania równego prawdopodobieństwa udziału w składzie orzekającym w każdej sprawie wszystkim sędziom danego sądu lub wydziału”;

117) w art. 354 w pkt 2 wyrazy „obrońcy i podejrzanego” zastępuje się wyrazami „prokuratora, obrońcy i podejrzanego”;

118) w art. 366 w § 2 po wyrazach „na pierwszej rozprawie głównej” dodaje się przecinek oraz wyrazy „a jeżeli nie jest to możliwe, w innym rozsądnym terminie”;

119) w art. 370 w § 1 po wyrazie „biegły” dodaje się przecinek i wyrazy „podmiot, o którym mowa w art. 416”;

120) w art. 376 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli oskarżony, który złożył już wyjaśnienia, opuścił salę rozprawy bez zezwolenia przewodniczącego, sąd może prowadzić rozprawę w dalszym ciągu pomimo nieobecności oskarżonego, a wyroku wydanego w tym wypadku nie uważa się za zaoczny. Sąd zarządza zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oskarżonego, jeżeli uznaje jego obecność za niezbędną. Na postanowienie przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu.”;

121) w art. 377 w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Stan niezdolności oskarżonego do udziału w rozprawie można stwierdzić także na podstawie badania niepołączonego z naruszeniem integralności ciała, przeprowadzonego za pomocą stosownego urządzenia.”;

122) w art. 382 po wyrazie „natychmiastowe” dodaje się wyrazy „zatrzymanie i” oraz zdanie drugie w brzmieniu:

„Przepis art. 376 § 1 zdanie trzecie stosuje się.”;

123) w art. 384 w § 2 po wyrazach „w rozprawie” dodaje się przecinek oraz wyrazy „jeżeli się stawi”;

124) w art. 385 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Za zgodą obecnych stron, a w wypadku szczególnie obszernego uzasadnienia aktu oskarżenia, bez ich zgody, można poprzestać na przedstawieniu podstaw oskarżenia.”;

125) w art. 387:

a) w § 1 wyrazy „8 lat” zastępuje się wyrazami „10 lat lub występki określony w art. 280 § 1, art. 282 § 1 lub art. 289 § 4 Kodeksu karnego”;

b) w § 2 wyrazy „i pokrzywdzony wyrażą na to zgodę” zastępuje się wyrazami „i pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy, nie zgłoszą sprzeciwu”;

126) w art. 389 w § 1 skreśla się wyraz „wyraźnie”, a wyrazy „albo przed sądem” zastępuje się wyrazami „lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę”;

127) w art. 391 w § 1 skreśla się wyraz „wyraźnie”, a wyrazy „albo przed sądem w tej lub innej sprawie” zastępuje się wyrazami „lub przed sądem w tej lub innej sprawie albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę”;

128) art. 392 otrzymuje brzmienie:

„Art. 392. § 1. Sąd może odczytywać na rozprawie głównej protokoły przesłuchania świadków i oskarżonych, sporządzone w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę, gdy bezpośrednio przeprowadzenie dowodu nie jest niezbędne, a żadna z obecnych stron temu się nie sprzeciwia.

§ 2. Sprzeciw strony, której zeznania lub wyjaśnienia nie dotyczą, nie stoi na przeszkodzie odczytaniu protokołu.”;

129) w art. 393 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Wolno odczytywać na rozprawie protokoły oględzin, przeszukania i zatrzymania rzeczy, opinie biegłych, instytutów, zakładów lub instytucji, dane o karalności, wyniki wywiadu środowiskowego oraz wszelkie dokumenty urzędowe złożone w postępowania przygotowawczym lub sądowym albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Nie wolno jednak odczytywać notatek dotyczących czynności, z których wymagane jest sporządzenie protokołu.

§ 2. Wolno również odczytywać zawiadomienie o przestępstwie, chyba że zostało złożone do protokołu, o którym mowa w art. 304a.”;

130) po art. 393 dodaje się art. 393a w brzmieniu:

„Art. 393a. W warunkach określonych w art. 389 § 1, art. 391 § 1 i 2, art. 392 oraz 393 wolno również odczytywać lub odtwarzać zapisy, o których mowa w art. 145 § 1 i art. 147 § 3.”;

131) w art. 394 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu na rozprawie można uznać bez ich odczytania za ujawnione w całości lub części, należy jednak je odczytać, jeżeli którakolwiek ze stron o to wnosi. Przepis art. 392 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

132) skreśla się art. 397;

133) w art. 404:

a) w § 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Sąd może wyjątkowo prowadzić rozprawę odroczoną w dalszym ciągu, chyba że odroczenie trwało dłużej niż 6 miesięcy albo skład sądu uległ zmianie.”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W wypadku podjęcia postępowania zawieszono przepis § 2 stosuje się odpowiednio.”;

134) art. 415 otrzymuje brzmienie:

„Art. 415. 1. W razie skazania oskarżonego sąd uwzględni albo odda powództwo cywilne w całości albo w części.

§ 2. W razie innego rozstrzygnięcia sąd pozostawia powództwo cywilne bez rozpoznania.

§ 3. Sąd orzeka o pozostawieniu powództwa cywilnego bez rozpoznania, również jeżeli materiał dowodowy ujawniony w toku rozprawy nie wystarcza do rozstrzygnięcia powództwa cywilnego, a uzupełnienie tego materiału spowodowałoby znaczną przewlekłość postępowania.

§ 4. W razie skazania oskarżonego, sąd może także z urzędu zasądzić odszkodowanie na rzecz pokrzywdzonego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Zasądzenie odszkodowania z urzędu nie jest dopuszczalne, jeżeli zachodzą okoliczności wymienione w art. 65 § 1 pkt 2, 4 lub 5.

§ 5. W razie skazania oskarżonego lub warunkowego umorzenia postępowania, w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Obowiązku naprawienia szkody, zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązki nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono.

§ 6. Jeżeli zasądzone odszkodowanie, obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo nawiązka orzeczona na rzecz pokrzywdzonego nie pokrywają całej szkody lub nie stanowią pełnego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, pokrzywdzony może dochodzić dodatkowych roszczeń w postępowaniu cywilnym.

§ 7. W razie orzeczenia przez sąd obowiązku naprawienia szkody, zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, nie stosuje się § 1 i 4.”;

135) w art. 420 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Jeżeli wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia w zakresie przypadku, co do zaliczenia tymczasowego aresztowania, zatrzymania lub środków zapobiegawczych wymienionych w art. 276 albo dowodów rzeczowych, sąd orzeka o tym postanowieniem na posiedzeniu.

§ 2. Jeżeli sąd nieprawidłowo zaliczył okres tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary, stosuje się odpowiednio przepis § 1.”;

136) w art. 422 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia wyroku strona oraz podmiot określony w art. 416 mogą złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Sporządzenie uzasadnienia z urzędu nie zwalnia strony i wymienionego podmiotu od złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia. Wniosek składa się na piśmie. Wniosek nie pochodzący od oskarżonego powinien wskazywać tego z oskarżonych, którego dotyczy.”;

137) w art. 423:

- a) w § 1 wyrazy „7 dni” zastępuje się wyrazami „14 dni”,
- b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku w części odnoszącej się do niektórych oskarżonych, sąd może ograniczyć zakres uzasadnienia do tych tylko części wyroku, których wniosek dotyczy.”;

138) w art. 425 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przysługuje środek odwoławczy stronom, podmiotowi określonemu w art. 416 oraz innym osobom wskazanym w przepisach ustawy.”;

139) w art. 437 w § 2 średnik zastępuje się kropką oraz skreśla się wyrazy „przepis art. 397 stosuje się odpowiednio.”;

140) art. 439 otrzymuje brzmienie:

„Art. 439. § 1. Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia, sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli:

- 1) w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40,
- 2) sąd był nienależycie obsadzony lub którykolwiek z jego członków nie był obecny na całej rozprawie,

- 3) sąd powszechny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu szczególnego albo sąd szczególny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu powszechnego,
- 4) sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu,
- 5) orzeczono karę, środek karny lub środek zabezpieczający nieznanym ustawie,
- 6) zapadło z naruszeniem zasady większości głosów lub nie zostało podpisane przez którąkolwiek z osób biorących udział w jego wydaniu,
- 7) zostało wydane pomimo to, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone,
- 8) zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art. 17 § 1 pkt 5, 6 i 8 – 11,
- 9) oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i 2 oraz art. 80 lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy,
- 10) sprawę rozpoznano podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa.

§ 2. Uchylenie orzeczenia jedynie z powodów określonych w § 1 pkt 8 – 10 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego.

§ 3. W posiedzeniu mają prawo wziąć udział strony, obrońcy i pełnomocnicy. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.”;

141) po art. 439 dodaje się art. 439a w brzmieniu:

„Art. 439a. Orzeczenia w sprawie o wykroczenie nie uchyla się tylko z tego powodu, że sąd orzekł pomimo braku podstaw do rozpoznania sprawy w postępowaniu karnym.”;

142) w art. 441 w § 4 wyrazy „Obrońcy i pełnomocnicy” zastępuje się wyrazami „Prokurator, obrońcy i pełnomocnicy”;

143) w art. 442 w § 2 skreśla się wyrazy „za zgodą stron”;

144) art. 444 otrzymuje brzmienie:

„Art. 444. Od wyroku sądu pierwszej instancji stronom, podmiotowi określonego w art. 416, a pokrzywdzonemu od wyroku warunkowo

umarzającego postępowanie wydane na posiedzeniu, przysługuje apelacja, chyba że ustawa stanowi inaczej.”;

145) w art. 446 w § 1 wyrazy „sądu wojewódzkiego” zastępuje się wyrazami „sądu okręgowego”;

146) po art. 449 dodaje się art. 449a w brzmieniu:

„Art. 449a. W wypadku określonym w art. 423 § 1a, przed wydaniem orzeczenia sąd odwoławczy może zwrócić sprawę sądowi pierwszej instancji w celu sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego wyroku w niezbędnym zakresie, jeżeli ma to zapewnić prawidłowe wyrokowanie w sprawie.”;

147) w art. 451 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Sąd odwoławczy, na wniosek należycie pouczonego oskarżonego pozbawionego wolności, zarządza sprowadzenie go na rozprawę, chyba że uzna za wystarczającą obecność obrońcy.”;

148) w art. 454 w § 3 skreśla się wyrazy „25 lat pozbawienia wolności albo”;

149) art. 457 otrzymuje brzmienie:

„Art. 457. § 1. Uzasadnienie wyroku sporządza się z urzędu w terminie 14 dni.

§ 2. Jeżeli sąd utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy uznając apelację za oczywiście bezzasadną, uzasadnienie sporządza się na wniosek strony, chyba że zostało zgłoszone zdanie odrębne.

§ 3. W uzasadnieniu należy podać, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji sąd uznał za zasadne albo niezasadne.”;

150) art. 469 otrzymuje brzmienie:

„Art. 469. § 1. W trybie uproszczonym prowadzi się postępowanie w sprawach o przestępstwa należące do właściwości sądu rejonowego:

1) zagrożone karą nie przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności, z tym że w wypadku przestępstw przeciwko mieniu tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub grożąca nie przekracza 50 000 złotych,

2) przewidziane w art. 159 i 262 § 2 Kodeksu karnego,

3) przewidziane w art. 279 § 1, art. 286 § 1 i art. 289 § 2 Kodeksu karnego, jeżeli wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub grożąca nie przekracza 50 000 złotych.

§ 2. Spośród spraw o przestępstwa wymienione w § 1 pkt 1 nie podlegają rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym sprawy o przestępstwa określone w Kodeksie karnym w art. 155, 156 § 2, art. 157a § 1, art. 164 § 2, art. 165 § 2, art. 168, 174 § 2, art. 175, 181 – 184, 186, 187, 197 § 2, art. 201, 228 § 2, art. 229 § 2, art. 230, 231 § 1 i 3, art. 233 § 1 i 4, art. 234, 235, 240 § 1, art. 250a, 258 § 1, art. 265 § 1 i 3, art. 266 § 2, art. 271 § 1 i 2 oraz w rozdziale XXXVI i XXXVII.”;

151) w art. 470 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w stosunku do oskarżonego pozbawionego wolności w tej lub innej sprawie, chyba że zastosowano zatrzymanie lub tymczasowe aresztowanie wobec sprawcy ujętego na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem; przepisu art. 259 § 3 nie stosuje się.”;

152) w art. 471 po wyrazach „spraw zleconych tym organom” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze określony przez ustawę zakres kompetencji tych organów”;

153) art. 472 otrzymuje brzmienie:

„Art. 472. § 1. Postanowienia o wszczęciu dochodzenia, odmowie wszczęcia dochodzenia, umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, umorzeniu dochodzenia oraz o jego zawieszeniu wydaje prowadzący postępowanie. Mogą one zostać zamieszczone w protokole, o którym mowa w art. 304a, i nie wymagają uzasadnienia.

§ 2. Postanowienia, o których mowa w § 1, z wyjątkiem postanowienia o wszczęciu dochodzenia, zatwierdza prokurator. Prokurator stosuje art. 323 § 1.

§ 3. Nie jest wymagane powiadomienie prokuratora o wszczęciu dochodzenia.”;

154) po art. 472 dodaje się art. 472a w brzmieniu:

„Art. 472a. § 1. Jeżeli dane uzyskane w toku czynności, o których mowa w art. 307 § 1, lub prowadzonego przez okres co najmniej 7 dni, a nie dłuższy niż miesiąc dochodzenia, nie stwarzają dostatecznych podstaw do wykrycia sprawcy w drodze dalszych czynności procesowych, można wydać postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw.

§ 2. Po wydaniu postanowienia, o którym mowa w § 1, Policja, na podstawie odrębnych przepisów, prowadzi czynności w celu wykrycia sprawcy i uzyskania dowodów.

§ 3. Jeżeli zostaną ujawnione dane pozwalające na wykrycie sprawcy, Policja wydaje postanowienie o podjęciu na nowo dochodzenia. Przepis art. 305 § 4 stosuje się odpowiednio; przepisów art. 305 § 3 zdanie pierwsze oraz art. 327 § 1 nie stosuje się.

§ 4. Na postanowienie, o którym mowa w § 1, przysługuje zażalenie na zasadach ogólnych.”;

155) w art. 473 skreśla się § 4;

156) art. 474 otrzymuje brzmienie:

„Art. 474. § 1. Dochodzenie powinno być ukończone w ciągu 2 miesięcy. Prokurator może przedłużyć ten okres do 3 miesięcy. W razie niezakończenia dochodzenia we wskazanym terminie, dalsze postępowanie przygotowawcze prowadzi się na zasadach ogólnych.

§ 2. Prowadzący dochodzenie sporządza akt oskarżenia, chyba że prokurator sam to uczyni; akt oskarżenia może nie zawierać uzasadnienia.

§ 3. Akt oskarżenia sporządzony przez Policję zatwierdza i wnosi do sądu prokurator. Nie dotyczy to innych organów ścigania.

§ 4. Organ prowadzący dochodzenie ma uprawnienia prokuratora, o których mowa w art. 320.

§ 5. Uprawnienia prokuratora określone w art. 335 § 1, art. 336 i 387 § 2 przysługują także innym organom uprawnionym do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w postępowaniu uproszczonym.”;

157) po art. 474 dodaje się art. 474a w brzmieniu:

„Art. 474a. § 1. Wniosek oskarżonego, o którym mowa w art. 387 § 1, złożony przed rozprawą, sąd może rozpoznać na posiedzeniu.

§ 2. O terminie posiedzenia zawiadamia się strony, przesyłając im odpis wniosku.

§ 3. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo pokrzywdzonego lub oskarżyciela publicznego nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu wniosku, jeżeli spełnione są pozostałe warunki określone w art. 387.

§ 4. W razie rozpoznania wniosku na rozprawie, przepis § 3 stosuje się odpowiednio.”;

158) w art. 476 w § 1 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:

„Sąd okręgowy rozpoznaje sprawę jednoosobowo, jeżeli była rozpoznana w pierwszej instancji w takim składzie, chyba że prezes sądu zarządzi inaczej.”;

159) w art. 484 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Każdorazowa przerwa w rozprawie może trwać nie dłużej niż 21 dni.”;

160) w art. 500:

a) w § 1 wyrazy „wydać nakaz karny” zastępuje się wyrazami „orzec wyrokiem nakaz karny”,

b) w § 3 wyraz „wydać” zastępuje się wyrazem „orzec”,

c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Sąd orzeka jednoosobowo na posiedzeniu, bez udziału stron.”;

161) w art. 501 wyraz „Wydanie” zastępuje się wyrazem „Orzeczenie”;

162) w art. 502:

a) w § 1 po wyrazach „do 100 stawek dziennych” dodaje się wyrazy „albo do „200 000 złotych”

b) w § 2 wyrazy „przepadek przedmiotów oraz nawiązkę” zastępuje się wyrazami „środek karny”,

c) w § 3 skreśla się wyrazy „, o którym mowa w § 2”;

163) w art. 503 w § 1 wyraz „Wydając” zastępuje się wyrazem „Orzekając”;

164) art. 504 otrzymuje brzmienie:

„Art. 504. § 1. Wyrok, którym orzeczono nakaz karny, powinien zawierać:

- 1) oznaczenie sądu i sędziego, który go wydał,
- 2) datę wydania nakazu,
- 3) imię i nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego,
- 4) dokładne określenie czynu przypisanego przez sąd oskarżonemu, ze wskazaniem zastosowanych przepisów ustawy karnej,
- 5) wymiar kary i inne niezbędne rozstrzygnięcia.

§ 2. Wyrok, którym orzeczono nakaz karny, może nie zawierać uzasadnienia.”;

165) w art. 506 w § 1 wyraz „wydał” zastępuje się wyrazem „orzekł”;

166) art. 507 otrzymuje brzmienie:

„Art. 507. Wyrok, którym orzeczono nakaz karny, a od którego nie wniesiono sprzeciwu lub sprzeciw cofnięto, staje się prawomocny.”;

167) w art. 515:

- a) w § 2 wyraz „wojewódzkiego” zastępuje się wyrazem „okręgowego”,
- b) w § 3 wyrazy „sąd wojewódzki” zastępuje się wyrazami „sąd okręgowy”;

168) art. 521 otrzymuje brzmienie:

„Art. 521. Prokurator Generalny, a także Rzecznik Praw Obywatelskich, może wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie.”;

169) w art. 524 w § 2 wyrazy „Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego” zastępuje się wyrazami „Prokuratora Generalnego”;

170) w art. 526 w § 2 wyrazy „Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego” zastępuje się wyrazami „Prokuratora Generalnego”;

171) w art. 527 w § 5 po wyrazach „wysokość opłaty” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze faktyczne koszty postępowania oraz zasadę dostępu do sądu”;

172) w art. 530 w § 3 dodaje się zdanie czwarte w brzmieniu:

„Sąd kasacyjny wydaje postanowienie bez udziału stron, chyba że Prezes Sądu Najwyższego zarządzi inaczej.”;

173) w art. 531:

- a) w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Sąd kasacyjny wydaje postanowienie bez udziału stron, chyba że Prezes Sądu Najwyższego zarządzi inaczej.”,

b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przepis § 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio w wypadku cofnięcia kasacji.”;

174) w art. 532:

dodaje się § 3 w brzmieniu:

„Sąd kasacyjny wydaje postanowienie na posiedzeniu bez udziału stron, chyba że Prezes Sądu Najwyższego zarządzi inaczej”.

175) po art. 540 dodaje się art. 540a w brzmieniu:

„Art. 540a. Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić, jeżeli:

- 1) po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nie znane przedtem sądowi, wskazujące na to, że skazany, do którego zastosowano przepis art. 60 § 3 lub 4 Kodeksu karnego, nie potwierdził w postępowaniu karnym ujawnionych przez siebie informacji,
- 2) zachodzi okoliczność określona w art. 11 § 3.”;

176) w art. 542:

a) w § 1 po wyrazie „strony” dodaje się wyrazy „lub z urzędu”,

b) dodaje się § 3 – 5 w brzmieniu:

„§ 3. Postępowanie wznawia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1, przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w pkt 8 – 10 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego.

§ 4. Wznowienie nie może nastąpić z przyczyn wymienionych w § 3, jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji.

§ 5. Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.”;

177) w art. 544 w § 1 wyrazy „sąd wojewódzki” zastępuje się wyrazami „sąd okręgowy” oraz wyrazy „sądu wojewódzkiego” zastępuje się wyrazami „sądu okręgowego”;

178) art. 549 otrzymuje brzmienie:

„Art. 549. O podjęciu postępowania warunkowo umorzonego sąd orzeka na wniosek oskarżyciela, pokrzywdzonego lub kuratora sądowego albo z urzędu.”;

179) w art. 550 w § 2 wyrazy „oskarżony i jego obrońca” zastępuje się wyrazami „prokurator, oskarżony i jego obrońca”;

180) w art. 551 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Przepis art. 341 § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.”;

181) w art. 552:

a) w § 1 wyrazy „postępowania, kasacji lub stwierdzenia nieważności orzeczenia” zastępuje się wyrazami „postępowania lub kasacji”;

b) w § 2 skreśla się wyrazy „albo stwierdzeniu nieważności”;

182) w art. 573 w § 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.”;

183) po art. 589 dodaje się art. 589a w brzmieniu:

„Art. 589a. § 1 Wobec osoby pozbawionej wolności na terytorium państwa obcego, czasowo wydanej w celu złożenia zeznań w charakterze świadka lub dokonania z jej udziałem innej czynności procesowej przed polskim sądem lub prokuratorem, sąd okręgowy miejsca wykonania czynności zarządza umieszczenie osoby wydanej w polskim zakładzie karnym lub areszcie śledczym na czas jej pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie przekraczający jednak czasu pozbawienia wolności określonego w państwie wydającym.

§ 2. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.”;

184) w art. 591:

a) w § 1 po wyrazach „Minister Sprawiedliwości” dodaje się wyrazy „, z urzędu albo z inicjatywy sądu lub prokuratora.”;

b) § 2-4 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Jeżeli pokrzywdzonym jest obywatel polski, złożenie wniosku o przejęcie ścigania może nastąpić tylko za jego zgodą, chyba że uzyskanie tej zgody nie jest możliwe.

§ 3. Przed wystąpieniem z wnioskiem, o którym mowa w § 1, lub rozstrzygnięciem takiego wniosku pochodzącego od organu państwa obcego właściwy organ umożliwia osobie ściganej przebywającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zajęcie stanowiska ustnie lub na piśmie w przedmiocie przejęcia ścigania.

§ 4. W razie pozytywnego rozstrzygnięcia wniosku o przekazanie ścigania dotyczącego osoby tymczasowo aresztowanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego organu o niezwłoczne podjęcie czynności mających na celu wydanie i przekazanie takiej osoby organom państwa obcego. Wraz z osobą przekazuje się akta sprawy, o ile nie zostały one uprzednio przekazane wraz z wnioskiem.”;

185) w art. 592 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli na podstawie umowy międzynarodowej, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, wszczęto w Rzeczypospolitej Polskiej postępowanie karne o przestępstwo popełnione za granicą, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa obcego o przejęcie ścigania przez organy tego państwa, niezależnie od tego, czy w państwie obcym wszczęto ściganie co do tego samego czynu. Przepisy art. 591 § 2, 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

§ 3. W sprawie o przestępstwo popełnione za granicą przez obywatela polskiego przebywającego za granicą, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa obcego o przejęcie ścigania przez organy tego państwa. Przepisy art. 591 § 2, 5 i 6 stosuje się odpowiednio.”;

186) art. 596 otrzymuje brzmienie:

„Art. 596. Osoba wydana nie może być bez zgody państwa wydającego ścigana, skazana ani pozbawiona wolności w celu wykonania kary za inne

przestępstwo popełnione przed dniem wydania, niż te, w związku z którym nastąpiło wydanie.”;

187) w art. 597 dodaje się zdanie drugie i trzecie w brzmieniu:

„O terminie posiedzenia zawiadamia się prokuratora i osobę wydaną. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.”;

188) art. 599 otrzymuje brzmienie:

„Art. 599. Jeżeli osoba wydana przez państwo obce nie opuści bez usprawiedliwionej przyczyny terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ciągu 45 dni od daty prawomocnego zakończenia postępowania, a w razie skazania - od daty odbycia lub darowania kary, albo jeżeli po opuszczeniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powróci na nie, ograniczeń wynikających z art. 596 oraz z art. 597 nie stosuje się.”;

189) w art. 602 wyrazy „sądu wojewódzkiego” zastępuje się wyrazami „sądu okręgowego”;

190) w art. 603 w § 1 wyrazy „Sąd wojewódzki” zastępuje się wyrazami „Sąd okręgowy”;

191) po art. 603 dodaje się art. 603a w brzmieniu:

„Art. 603a. § 1. Jeżeli umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, tak stanowi, wniosek państwa obcego o zastosowanie tymczasowego aresztowania osoby ściganej zastępuje wniosek o wydanie.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, prokurator, podczas przesłuchania, informuje osobę ściganą o możliwości wyrażenia przez nią zgody na wydanie lub zgody na wydanie połączonej ze zrzeczeniem się korzystania z ograniczeń określonych w art. 596 i 597. Jeżeli osoba ścigana wyrazi wolę złożenia takiego oświadczenia, prokurator kieruje sprawę do sądu okręgowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.

§ 3. Sąd na posiedzeniu rozstrzyga o tymczasowym aresztowaniu osoby ściganej, odbiera oświadczenie o wyrażeniu zgody na wydanie lub zgody na wydanie połączonej ze zrzeczeniem się korzystania z ograniczeń określonych w art. 596 i 597, a także wydaje postanowienie o dopuszczalności wydania.

§ 4. Zgoda osoby ściganej oraz zrzeczenie, o którym mowa w § 2, nie mogą zostać cofnięte, o czym poucza się osobę ściganą.

§ 5. Sąd niezwłocznie przekazuje prawomocne postanowienie wraz z aktami sprawy Ministrowi Sprawiedliwości, który rozstrzyga o wydaniu osoby.

§ 6. Jeżeli oświadczenie, o którym mowa w § 3, nie zostało złożone lub sąd stwierdził, że zachodzi okoliczność określona w art. 604 § 1, albo jeżeli posiedzenie zostało odroczone na czas przekraczający 7 dni, stosuje się przepisy art. 602, 603 i 605.”;

192) w art. 604 w § 1 w pkt 5 na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 6 i 7 w brzmieniu:

„6) zachodzi uzasadniona obawa, że w państwie żądającym wydania wobec osoby wydanej może zostać orzeczona lub wykonana kara śmierci,

7) zachodzi uzasadniona obawa, że w państwie żądającym wydania osoba wydana może zostać poddana torturom.”;

193) w art. 605:

a) w § 1 po wyrazie „sąd” dodaje się wyraz „okręgowy”,

c) w § 2 wyraz „miesiąc” zastępuje się wyrazami „40 dni”;

194) w art. 611a w § 1 wyrazy „ma prawo wziąć udział skazany” zastępuje się wyrazami „ma prawo wziąć udział prokurator i skazany”;

195) w art. 615:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy niniejszego działu stosuje się odpowiednio w stosunkach z trybunałami międzynarodowymi i ich organami, działającymi na podstawie umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, albo powołanymi przez organizacje międzynarodowe ukonstytuowane umową ratyfikowaną przez Rzeczpospolitą Polską. Przepisów art. 602, 603 i 604 nie stosuje się, jeżeli umowa międzynarodowa albo akt prawny regulujący działanie trybunału stanowi odmiennie.”,

b) dodaje się § 4-6 w brzmieniu:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości zawiadamia trybunał międzynarodowy o wszczęciu postępowania przeciwko osobie o popełnienie przestępstwa podlegającego ściganiu przez ten trybunał.

§ 5. Organy trybunału międzynarodowego mogą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dokonywać czynności procesowych także nie wymienionych w niniejszym dziale, na zasadach i warunkach określonych w aktach prawnych regulujących działanie tego trybunału.

§ 6. Jeżeli co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Rzeczypospolitej Polskiej i przed trybunałem międzynarodowym, Minister Sprawiedliwości przekazuje ściganie temu trybunałowi, jeżeli wymagają tego akty prawne regulujące działanie trybunału.”;

196) w art. 618:

a) w § 1:

- po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:

„9a) kosztów obserwacji psychiatrycznej oskarżonego w zespole opieki zdrowotnej, z wyłączeniem należności biegłych psychiatrów,”

- w pkt 12 na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 13 w brzmieniu:

„13) realizacji umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, i postępowań prowadzonych na podstawie Działu XIII, także jeżeli nie zostało wydane postanowienie, o którym mowa w art. 303.”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli wysokości i zasad ustalania należności określonych w § 1 nie regulują odrębne przepisy, Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i sposób ich obliczania, mając na uwadze faktyczny koszt dokonania danej czynności.”;

197) w art. 619 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Skarb Państwa ponosi także koszty związane z udziałem w postępowaniu tłumacza w zakresie koniecznym dla zapewnienia oskarżonemu jego prawa do obrony.”;

198) w art. 621 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość zryczałtowanej równowartości wydatków, mając na uwadze przeciętne koszty postępowania oraz zasadę dostępu do sądu.”;

199) w art. 638 po wyrazach „w art. 521” dodaje się wyrazy „lub wznowieniem postępowania z urzędu”;

200) w art. 648 w pkt 1 wyrazy „podżeganie i pomocnictwo do” zastępuje się wyrazami „współdziałanie w popełnieniu”;

201) w art. 651 skreśla się § 3;

202) w art. 654:

a) w § 1 w pkt 2 wyrazy „sądu wojewódzkiego” zastępuje się wyrazami „sądu okręgowego”;

b) w § 5 wyrazy „sądowi wojewódzkiemu” zastępuje się wyrazami „sądowi okręgowemu”;

203) w art. 662 w § 3 po wyrazach „wojskowych kuratorów społecznych” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze warunki funkcjonowania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i wymagania służby wojskowej”;

204) w art. 669 w § 3 po wyrazach „o których mowa w § 2” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwego współdziałania prezesów sądów wojskowych i powszechnych przy wyznaczaniu ławników do składu orzekającego”;

205) po art. 671 dodaje się art. 671a w brzmieniu:

„Art. 671a. § 1. Sprawę o przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności nie przekraczającą 5 lat lub karą łagodniejszą, jeżeli oskarżony pozostaje na wolności, wojskowy sąd garnizonowy rozpoznaje jednoosobowo również na rozprawie głównej.

§ 2. Jeżeli po rozpoczęciu przewodu sądowego okaże się, że ustaly okoliczności umożliwiające stosowanie przepisu § 1, sąd rozpoznaje sprawę w dalszym ciągu w tym samym składzie.”;

206) po art. 672 dodaje się art. 672a w brzmieniu:

„Art. 672a. Kasację, o której mowa w art. 521, do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego może wnieść również Naczelny Prokurator Wojskowy.”;

207) w art. 673 skreśla się wyrazy „oraz stwierdzenia nieważności z mocy samego prawa”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 556 i Nr 160, poz. 1083 oraz z 2000 r. Nr 62, poz. 717) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 wyrazy „z dniem 1 stycznia 2003 r.” zastępuje się wyrazami „z dniem 1 stycznia 2008 r.”;
- 2) w art. 5 skreśla się § 2 oraz oznaczenie § 1;
- 3) w art. 12 w pkt 9 po wyrazach „o którym mowa w pkt 8” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwego współdziałania prezesów sądów wojskowych i powszechnych przy wyznaczaniu ławników do składu orzekającego”;
- 4) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. W sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem skazującym wydanym w postępowaniu w stosunku do nieobecnych na podstawie kodeksu, o którym mowa w art. 3, w razie ujęcia skazanego lub jego osobistego zgłoszenia się do dyspozycji sądu, skazanemu doręcza się odpis tego wyroku. Na wniosek skazanego złożony na piśmie w zawitym terminie 14 dni od dnia doręczenia, sąd, którego wyrok się uprawomocnił, niezwłocznie wyznacza rozprawę, a wydany w tej instancji wyrok traci moc z chwilą stawienia się skazanego na rozprawę.”.

Art. 3.

W ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738 i Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 40) w art. 1 w ust. 2 wyrazy „przestępstwo określone w art.” zastępuje się wyrazami

„przestępstwa określone w art. 228 § 1, 3 – 6, art. 229 § 1, 3 – 5, art. 231, 250a § 1 i 2 oraz art. 258”.

Art. 4.

W ustawie z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 39, poz. 462 oraz z 2001 r. Nr 22, poz. 247, Nr 27, poz. 298 i Nr 56, poz. 580) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 ust. 1 po wyrazach „zachowania tajemnicy państwowej i służbowej” dodaje się wyrazy „oraz sposób postępowania z aktami spraw zawierających tajemnicę państwową i służbową”;
- 2) w art. 49 w ust. 1 po wyrazach „W szczególnie uzasadnionych przypadkach” dodaje się przecinek oraz wyrazy „z zastrzeżeniem przepisu art. 4 ust. 1,”.

Art. 5.

Sprawy, w których przed wejściem w życie ustawy rozpoczęto rozprawę główną, toczą się do końca postępowania w danej instancji według przepisów dotychczasowych, jednakże w razie zawieszenia postępowania, odroczenia rozprawy lub ponownego rozpoznania sprawy albo po zapadnięciu prawomocnego orzeczenia postępowanie toczy się według przepisów tej ustawy.

Art. 6.

Czynności procesowe dokonane przed wejściem w życie ustawy są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych.

Art. 7.

W postępowaniu w przedmiocie nieważności orzeczeń wydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 8.

Wyłączony z mocy prawa od udziału w sprawie jest także sędzia, który brał udział w wydaniu:

- 1) orzeczenia, którego nieważność jest przedmiotem postępowania przewidzianego w art. 7,
- 2) orzeczenia, którego nieważność stwierdzono,

3) postanowienia o warunkowym umorzeniu postępowania.

Art. 9.

Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy zachowują moc przepisy wydane przed jej wejściem w życie, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami tej ustawy.

Art. 10.

W razie wątpliwości, czy stosować prawo dotychczasowe, czy przepisy niniejszej ustawy, stosuje się tę ustawę.

Art. 11.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Po trzech latach obowiązywania kodeksu postępowania karnego, uchwalonego przez Sejm w dniu 6 czerwca 1997 r. i wprowadzonego ostatecznie w życie z dniem 1 września 1998 r., powstała niewątpliwa potrzeba dokonania niezbędnych zmian w tym kodeksie. Kodyfikacja roku 1997 kładąc silny nacisk na zagwarantowanie praw człowieka oskarżonemu i innym osobom uwikłanym w proces karny mimowolnie doprowadziła do powstania pewnych mechanizmów powodujących spowolnienie reakcji karnej. Jak wiadomo, skuteczne zwalczanie przestępczości karnej zależy od posiadania przez organy ścigania karnego i wymiaru sprawiedliwości sprawnych instrumentów prawnych.

Należy zatem istotnie przyspieszyć postępowanie, znacznie je uprościć, zachowując zarazem standardy ochrony praw człowieka, dostosować kodeks do umów międzynarodowych, których stroną jest Rzeczpospolita Polska, usunąć zauważone rozbieżności z Konstytucją, uwzględnić postęp w dziedzinie nauki i techniki oraz usunąć usterki dostrzeżone w czasie jego stosowania.

W tym kierunku potoczyły się prace nad nowelizacją tego kodeksu już w 2000 roku, prowadzone w komisji powołanej przez ówczesną Minister Sprawiedliwości. Niestety do przygotowanego projektu wprowadzono później w Ministerstwie Sprawiedliwości i w czasie prac legislacyjnych w Sejmie niefortunne poprawki, które musiały zaważyć na mojej decyzji o odmowie podpisu pod ustawą z dnia 24 sierpnia 2001 r. o łącznej nowelizacji Kodeksu karnego, Kodeksu postępowania karnego i Kodeksu karnego wykonawczego.

Przedstawiony projekt ustawy spełnia założenia wymienione na wstępie. Przyspieszenie postępowania karnego nastąpi przede wszystkim dzięki znacznemu odformalizowaniu postępowania przygotowawczego oraz zbieraniu i utrwalaniu dowodów, daleko idącym ułatwieniom w prowadzeniu postępowania dowodowego na rozprawie przed sądem pierwszej instancji, rezygnacji z obowiązkowego sporządzania pełnych uzasadnień wyroków, gdy wnioski o sporządzenie takiego uzasadnienia składają tylko niektórzy oskarżeni, urealnieniu postępowania uproszczonego i nakazowego za sprawą uwolnienia obu trybów postępowania ze zbędnych rygorów.

W proponowanych przepisach położono duży nacisk na rozszerzenie możliwości konsensualnego zakończenia postępowania karnego. Zawarcie porozumień kończących postępowanie karne w sprawach z oskarżenia publicznego (art. 335 i 387) będzie dopuszczalne teraz w sprawach o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 10, w miejsce zgody pokrzywdzonego warunkującej rozprawę skróconą (art. 387 § 2) wejdzie brak sprzeciwu ze strony należycie powiadomionego pokrzywdzonego

o terminie rozprawy, a nadto przepis art. 343 przewidujący dopuszczalne koncesje na rzecz oskarżonego skłonnego do porozumienia stanie się przepisem również prawa materialnego. Tę możliwość poszerzają rozbudowane przepisy o mediacji (art. 320), chroniące zarazem przed przedłużaniem postępowania z jej powodu.

Projekt przewiduje dostosowanie polskiego prawa karnego procesowego do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a szczególnie prawa orzeczniczego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Zrównano więc uprawnienia wszystkich stron, wśród nich i prokuratora do udziału w posiedzeniach sądu i na rozprawach, zapewniając w ten sposób realizację zasady równouprawnienia stron, zwaną zasadą równości broni, przyznano oskarżonemu nie posługującemu się językiem polskim prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza, zaproponowano odpowiednią zmianę w uprawnieniach oskarżonego pozbawionego wolności do udziału w rozprawie odwoławczej (art. 451).

Obowiązujący Kodeks postępowania karnego należy dostosować również do końca do Konstytucji. W projekcie znalazły się dlatego przepisy przenoszące do procedury karnej konstytucyjną zasadę (art. 42 ust. 3 Konstytucji), że przełamanie zasady niewinności może nastąpić tylko w drodze prawomocnego wyroku sądowego.

W projekcie umieszczono sporo nowych przepisów mających za zadanie ochronę biegu procesu przed coraz bardziej dokuczliwym zjawiskiem nadużywania prawa procesowego, zwanego obstrukcją procesową.

W projekcie uwzględniono rozwój nauki i techniki. Aby zachęcić do nagrywania audiowizualnego czynności procesowych projekt przewiduje, że w razie takiego utrwalenia protokół będzie można ograniczyć do najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w nich udział, dopuszcza się doręczanie pism za pośrednictwem

telefaksu lub poczty elektronicznej, stwarza możliwość przesłuchania świadka na odległość przy użyciu odpowiednich urządzeń technicznych, zezwala się na posłużenie się poligrafem podczas ograniczania kręgu ewentualnych osób podejrzanych, a przepisy dotyczące wydania przedmiotu, przeszukania i kontroli rozmów rozszerza się również na systemy informatyczne, nośniki danych informatycznych i wiadomości przesyłane pocztą elektroniczną.

Istotnym uproszczeniem procedury karnej będzie zniesienie nieważności z mocy prawa (art. 101 – 104), już poważnie ograniczonej w wyniku noweli Kodeksu w 2000 r

Projekt upraszcza znacznie postępowanie przygotowawcze zezwalając m.in. na spisywanie wspólnych protokołów zawiadomienia o przestępstwie, przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej a nawet przyjęcia wniosku o ściganie (art. 304a), różnicuje istotnie śledztwo i dochodzenie. To drugie będzie teraz formą postępowania przygotowawczego znacznie mniej sformalizowaną (art. 319).

W postępowaniu przed sądem pierwszej instancji ograniczono losowanie sędziów tylko do spraw o przestępstwa zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności (art. 351 § 2), zwiększono do pewnego stopnia dopuszczalne odstępstwa od zasady bezpośredniości. Celem zaś zwiększenia roli zasady bezpośredniości i przyspieszenia postępowania projekt zakłada zniesienie wziętej w latach 50. z procesu b. ZSRR możliwości zwrotu sprawy z rozprawy do postępowania przygotowawczego. W postępowaniu odwoławczym nie przewiduje się poważniejszych zmian poza wspomnianym już rozszerzeniem katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 § 1), zwolnieniem sądu odwoławczego z obowiązku uzasadniania wyroku jeżeli sąd utrzymał zaskarżony wyrok w mocy z powodu uznania apelacji za oczywiście bezzasadną, chyba, że strona złożyła wniosek o uzasadnienie wyroku lub zostało złożone zdanie odrębne (art. 457 § 2).

Projekt zawiera wiele przepisów zmieniających dotychczasowe uregulowania kasacji i wznowienia postępowania, ale poza rozszerzeniem zakresu tzw. kasacji nadzwyczajnej, aby objąć nim także postanowienia sądu utrzymujące w mocy postanowienia o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego (art. 521) i przepisami o wznowieniu postępowania sądowego z urzędu

będącymi m.in. konsekwencją zniesienia instytucji nieważności z mocy samego prawa (art. 542), nie są to propozycje wpływające na model procesu karnego.

Stosunkowo rozległe zmiany nastąpią wśród przepisów normujących postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych. Mają one na celu dostosowanie polskiej procedury karnej do konwencji międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną oraz ułatwienie ścigania sprawców przestępstw popełnionych za granicą, transgranicznych i mających aspekt międzynarodowy.

Poza proponowanym w przepisach przejściowych przedłużeniem mocy obowiązującej dotychczasowego szerokiego zakresu jurysdykcji sądów wojskowych na okres dalszych 5 lat, a więc do dnia 1 stycznia 2008 r. (art. 2 ustawy, pkt 1) zmiany w dziale XV zmierzają do dostosowania przepisów postępowania w tych sprawach do proponowanych w innych działach Kodeksu postępowania karnego.

Przechodząc teraz do bardziej szczegółowego przedstawienia projektu ustawy należy zacząć od zmiany art. 5 § 1, definiującego zasadę domniemania niewinności. Należało uściślić teraz ten przepis wprowadzając regułę, że nie orzeczenie, ale tylko jeden z rodzajów orzeczenia, a mianowicie prawomocny wyrok obala domniemanie niewinności. Zmiana ta jest prostym następstwem art. 42 ust. 3 Konstytucji.

Do działu I wprowadzono przepis statuujący możliwość wznowienia postępowania w sprawie umorzonej z powodu niecelowości orzeczenia wobec oskarżonego kary ze względu na rodzaj i wysokości kary orzeczonej za inne przestępstwo (tzw. umorzenie absorpcyjne przewidziane w art. 11 § 1). Takie wznowienie byłoby dopuszczalne w razie uchylenia lub istotnej zmiany treści prawomocnego wyroku z powodu którego umorzono postępowanie (art. 11 § 3). W ślad za tą propozycją przewidziano odpowiednie przepisy zezwalające na wznowienie postępowania przygotowawczego (art. 327 § 2) i postępowania sądowego (art. 540 pkt 2), które można by z tego powodu wznowić z urzędu. Brak art. 11 § 3 k.p.k. może prowadzić do faktycznej bezkarności sprawcy przestępstwa skoro nie odpowiadałaby nie tylko za przestępstwo, o które postępowanie umorzono, ale i za

przestępstwo wcześniej mu zarzucane, którego osądzenie tworzyło podstawę do takiego umorzenia.

W dziale II ulegną zmianie przepisy o właściwości i składach sądów. Utrzymując ogólną zasadę, w myśl której sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o zbrodnie, projekt zmierza do utrzymania we właściwości tego sądu tylko spraw o takie występki, których znamieniem jest spowodowanie śmierci człowieka, względnie których rozpoznanie wymaga doświadczenia zawodowego sędziów oraz ich dużej wiedzy prawniczej. W związku z tym do właściwości sądu rejonowego zostały przekazane sprawy o przestępstwa z art. 156 § 1 i art. 223 Kodeksu karnego.

Przewiduje się wprowadzenie tzw. właściwości ruchomej sądów polegającej na tym, że sąd apelacyjny, na wniosek sądu rejonowego, mógłby przekazać do rozpoznania sądu okręgowego, jako sądu pierwszej instancji, sprawę o każde przestępstwo, ze względu na szczególną wagę lub zawilość sprawy (art. 25 § 2). Dzięki temu szczególnie trudną sprawę będzie mógł wyjątkowo rozpoznać sąd okręgowy zamiast rejonowego.

Druga zmiana tych przepisów polegałaby na skasowaniu rozpoznawania spraw o przestępstwa zagrożonych karą 25 lat pozbawienia wolności przez skład dwóch sędziów i trzech ławników i apelacji lub kasacji w tych sprawach przez sąd w składzie pięciu sędziów. Projekt wychodzi tu naprzeciw postulatowi środowiska sędziowskiego w którym panuje przekonanie, że tylko sprawy o przestępstwa zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności kwalifikują się do rozpoznawania ich przez powiększone składy orzekające.

Określony w art. 40 § 1 katalog przyczyn wyłączenia sędziego został zmodyfikowany. W punkcie 6 tego przepisu trzeba było wykreślić wyrazy „niższej instancji” ze względu na pojawienie się w polskiej procedurze karnej tzw. instancji poziomej w sprawach incydentalnych, z punktu 7 należało usunąć wyrazy „stwierdzono nieważność”, skoro projekt proponuje skasowanie nieważności z mocy samego prawa. Propozycja uchylecia punktu 8 w tym przepisie jest uzasadniona zaś tym, że sąd będzie orzekać wyrokiem o warunkowym umorzeniu postępowania, w związku z czym nieaktualne staje się wyłączenie sędziego z wydawania postanowień o

warunkowym umorzeniu. Dodany natomiast punkt 10 jest jednym z przejawów dążności projektu do urealnienia instytucji mediacji.

Nowe brzmienie art. 47 pozwoli na bardziej precyzyjne określenie wszystkich przyczyn powodujących konieczność wyłączenia prokuratora, innych osób prowadzących postępowanie przygotowawcze oraz pozostałych oskarżycieli publicznych.

W dziale III proponowane zmiany dotyczą przede wszystkim pozycji pokrzywdzonego w procesie karnym.

Projekt proponuje, aby prawa pokrzywdzonego mogła wykonywać osoba, pod której pieczęcią się znajduje, nie tylko, gdy jest on małoletni bądź ubezwłasnowolniony, ale także wtedy, kiedy jest on nieporadny ze względu na wiek lub stan zdrowia (art. 51 § 3). Obecnie obowiązujący kodeks nie przewiduje bowiem żadnej możliwości zastępstwa prawnego z urzędu takich osób, których liczba w miarę starzenia się społeczeństwa stale wzrasta.

Uzupełnieniem tego przepisu jest art. 51 § 2 zobowiązujący organ prowadzący postępowanie do pouczenia co najmniej jednej z ujawnionych osób najbliższych o prawie wykonywania praw zmarłego pokrzywdzonego.

Z drugiej strony zachodzi potrzeba takiego unormowania sposobu korzystania przez pokrzywdzonego z prawa do złożenia wniosku o zobowiązanie oskarżonego do naprawienia wyrządzonej szkody (art. 46 § 1 Kodeksu karnego), aby nie dochodziło do nieuzasadnionej przewlekłości procesu. Z tego powodu w projekcie znajduje się przepis art. 49a, zakreślający pokrzywdzonemu i prokuratorowi termin złożenia takiego wniosku do chwili rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej. Ponadto, aby wykluczyć dwutorowość dochodzenia roszczeń cywilnych w tym samym procesie, nowy art. 65 § 1 pkt 6 nie zezwala na przyjęcie powództwa cywilnego.

Wyrazem dostosowania przepisów kodeksu do norm zawartych w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka jest nowe uregulowanie art. 72. Przepis ten, w brzmieniu obowiązującym obecnie, nie nakłada bowiem *expressis verbis*, na organa procesowe obowiązku zapewnienia oskarżonemu korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza; nakazuje jedynie dostarczenie mu tłumaczenia określonych decyzji procesowych. Art. 6 ust. 3 lit e Europejskiej Konwencji Praw Człowieka przyznaje

natomiast oskarżonemu prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie rozumie lub nie mówi językiem używanym w sądzie. Stąd potrzeba odpowiedniej zmiany art. 72.

Do usprawnienia postępowania i znacznych oszczędności na kosztach procesu powinno przyczynić się zerwanie z regułą, w myśl której udział obrońcy jest obowiązkowy także wtedy, gdy biegli psychiatrzy stwierdzą, że poczytalność oskarżonego nie budzi wątpliwości. Uzasadnieniem proponowanego nowego brzmienia art. 79 §4 jest konstatacja, iż brak wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, zarówno w chwili popełnienia czynu, jak i w czasie postępowania powoduje, że przesłanka ustanowienia obrońcy niezbędnego przestaje istnieć.

Nowa redakcja art. 74 § 3, w wyniku której będą dopuszczalne badania lub czynności określone w art. 74 § 2 pkt 1, a nadto pobranie krwi lub wydzielin organizmu od osoby podejrzanej bez jej zgody, znacznie usprawni i przyspieszy postępowanie, a także rozwiąże problem pobierania krwi od kierowcy wstępnie podejrzanego o spowodowanie wypadku drogowego.

Propozycja zmiany art. 75 § 2 spowoduje, iż przepis ten stanie się bardziej przejrzysty i jasny. Przymusowe sprowadzenie oskarżonego musi być bowiem poprzedzone jego zatrzymaniem – taka jest logika faktów. Skoro zaś wchodzi w grę pozbawienie wolności w postaci zatrzymania, zgodnie z wymogami Konstytucji (art. 41 ust. 2 i 3) oraz zgodnie z art. 246 k.p.k., należy stworzyć możliwość wniesienia przez oskarżonego zażalenia na postanowienie o zatrzymaniu (art. 75 § 1 w nowym brzmieniu i dodany § 3).

W celu uniknięcia przewlekłości procesu skutkiem „wędrówki akt” między instancjami, proponuje się rozpoznawanie zażalenia na sądowe zatrzymanie w ramach tzw. „instancji poziomej”, czyli przez ten sam sąd, w składzie 3 sędziów.

Aby uniknąć „obstrukcji procesowej” ze strony oskarżonych i obrońców, projekt przewiduje dodanie do treści art. 81 paragrafu drugiego. Zgodnie z proponowanym przepisem wyznaczenie nowego obrońcy z urzędu, w miejsce dotychczasowego, może nastąpić jedynie wyjątkowo.

Nowe uregulowanie art. 88 § 2 i 3 usuwa niezgodności tekstu Kodeksu postępowania karnego z ustawą o radcach prawnych. Po wejściu w życie noweli niewątpliwie każdy

radca prawny, a nie tylko będący zarazem pracownikiem danej instytucji, będzie mógł być pełnomocnikiem kogokolwiek w zakresie roszczeń majątkowych.

W dziale IV na pierwszy plan wysuwa się istotna zmiana art. 96. W jej wyniku obowiązywać będą cztery reguły: a) strony oraz osoby nie będące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw lub interesów, mają wziąć udział w posiedzeniu; wówczas zgodnie z art. 117 § 1 zawiadamia się je o czasie i miejscu posiedzenia; b) ich udział jest obowiązkowy; c) w pozostałych wypadkach mogą one wziąć udział w posiedzeniu, jeżeli się stawia, a więc nie zawiadamia się ich o czasie i miejscu posiedzenia; d) mogą być jednak pozbawione wyraźnym przepisem ustawy prawa wzięcia udziału w posiedzeniu. Obok uporządkowania tych reguł, którym następnie zostały podporządkowane wszystkie przepisy normujące posiedzenia w kolejnych stadiach procesu, najbardziej charakterystyczną cechą nowego unormowania jest całkowite zrównanie uprawnień prokuratora z uprawnieniami innych stron do udziału w posiedzeniu.

W ten sposób dojdzie ostatecznie do dostosowania polskiego prawa karnego procesowego do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przywiązującego dużą wagę do zasady równouprawnienia (równości broni) w procesie karnym.

Na wstępie uzasadnienia zasygnalizowano, że przewiduje się rezygnację z instytucji nieważności orzeczeń z mocy prawa. Instytucja ta od samego początku obowiązywania Kodeksu z 1997 r. była źródłem rozlicznych trudności interpretacyjnych i przyczyniała się do komplikowania procedury karnej. Trudności powiększa je niefortunny podział przyczyn wyłączenia z urzędu sędziego na takie, które de lege lata w razie nie wyłączenia powodują nieważność orzeczenia z mocy samego prawa i takie, które są tylko bezwzględными przyczynami odwoławczymi, a przede wszystkim instrumentalne traktowanie przez strony instytucji nieważności. Wbrew oczekiwaniom twórców Kodeksu uczestnicy postępowania traktują ją jak dodatkowy środek zaskarżenia, stawiając sądy przed koniecznością rozpoznawania rozlicznych (w większości oczywiście bezzasadnych) wniosków. Wprawdzie sytuacja poprawiła się nieco po znowelizowaniu Kodeksu ustawą z 20 lipca 2000 r., niemniej aktualne rozwiązanie trudno uznać za konsekwentne z uwagi na ograniczenie klasy

orzeczeń podlegających procedurze stwierdzenia nieważności z jednej strony oraz nadmierne sformalizowanie tej procedury z drugiej. W rezultacie system środków zaskarżenia nie jest ani spójny, ani nie zapewnia należytej kontroli orzeczeń sądowych bez nadmiernego odsuwania w czasie ich wykonania. Jak dowiodła praktyka na tle Kodeksu z 1969 r., możliwe jest sprawne funkcjonowanie postępowania karnego bez instytucji nieważności orzeczeń, pod warunkiem odpowiedniego ukształtowania katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych oraz trybu i podstaw wznowienia postępowania karnego. Z tego powodu projekt przewiduje skreślenie przepisów art. 101 – 104 i jednocześnie rozszerzenie katalogu przyczyn odwoławczych o charakterze bezwzględnym w art. 439 Kodeksu oraz podstaw wznowienia postępowania karnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu z jednoczesnym wprowadzeniem możliwości wznowienia postępowania z urzędu (art. 542). Ponieważ jednak nieważnością dotknięte są orzeczenia z mocy samego prawa i od momentu ich wydania, nie zaś wskutek stwierdzenia ich nieważności przez sąd, konieczne było zamieszczenie odpowiedniego przepisu przejściowego (art. 7 ustawy), pozwalającego nadal na stwierdzanie nieważności orzeczeń wydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej noweli (także na podstawie wniosków złożonych po tym dniu).

Inną ważną zmianą jest rozszerzenie klauzuli zawartej w art. 107 § 2 nadającej walor rozstrzygnięcia co do roszczeń majątkowych zapadającym w procesie karnym rozstrzygnięciom o charakterze kompensacyjnym. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 107 § 2 za rozstrzygnięcie co do roszczeń majątkowych uważać się będzie każde rozstrzygnięcie nakładające obowiązek naprawienia szkody i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (niezależnie od tego, czy sąd nałożył taki obowiązek tytułem środka karnego, czy też środka probacyjnego) oraz nawiązkę orzeczoną na rzecz pokrzywdzonego. Rozwiązanie to, wraz z na nowo zredagowanym art. 415 powinno doprowadzić do uporządkowania zagadnienia kompensacji w procesie karnym, a w szczególności zminimalizować ryzyko powstania dwóch lub więcej tytułów egzekucyjnych bazujących na tej samej szkodzie (i krzywdzie), a przez to chronić oskarżonego (skazanego) przed koniecznością obrony za pomocą powództw przeciwegzekucyjnych. Zaproponowane brzmienie art. 107 § 2 skorelowane zostało z proponowaną nową treścią art. 46 § 1 i 2 Kodeksu karnego.

Szereg zmian usprawniających postępowanie zaproponowano w odniesieniu do prawnego uregulowania kwestii doręczeń (rozdział 15). Dotychczasowa praktyka dowodzi, że nadmierny rygorizm ustawy w tym zakresie prowadzi do blokowania toku postępowania i to niekoniecznie w imię realizacji interesów uczestników procesu. W związku z tym w projekcie zaproponowano szereg usprawnień dotyczących tej kwestii (art. 133 § 2, 138, 139). Najważniejsza zmiana proponowana w rozdziale dotyczącym doręczeń polega na dodaniu do art. 132 nowego § 3, zgodnie z którym pisma procesowe mogą być – obok sposobów tradycyjnych – doręczane za pomocą nowoczesnych technik komunikowania, to jest telefaksu i poczty elektronicznej. Aktualnie – wobec braku odpowiedniej regulacji – techniki takie mogą być wykorzystywane jedynie wyjątkowo w wypadkach nie cierpiących zwłoki (art. 137). Zaproponowane rozwiązanie wynika z potrzeby dostosowania rozwiązań procesowych do zmieniającej się rzeczywistości (postępu technicznego) i powinno przyczynić się do znacznego usprawnienia i przyspieszenia postępowania, co uznane zostało za wiodący cel nowelizacji.

Inne ważne propozycje zmierzające do usprawnienia i przyspieszenia postępowania karnego, we wszystkich jego fazach, dotyczą technik protokołowania. Proponuje się w art. 145 i 147, aby możliwe było zrezygnowanie z uciążliwego szczegółowego protokołowania czynności procesowych w sytuacji, gdy istnieje możliwość dokonania utrwalenia przebiegu tej czynności za pomocą urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk, a także za pomocą stenogramu. W takich sytuacjach przewiduje się dopuszczalność ograniczenia protokołu do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w danej czynności. Rozwiązania te, zakładające spożytkowanie nowoczesnych technik w procesie karnym, powinny przyczynić się do znacznego przyspieszenia szeregu czynności procesowych, a tym samym do usprawnienia postępowania. Nawet przy obecnym wyposażeniu sądów i prokuratur w urządzenia techniczne można liczyć na szerokie wykorzystanie nowych możliwości proceduralnych. W ślad za nimi projekt wprowadza przepisy wyraźnie upoważniające do odtwarzania na rozprawie zapisów dokonanych przy pomocy urządzeń technicznych.

W dziale V (dowody) proponowane zmiany mają na celu zapewnienie sprawnego toku postępowania, wzmocnienie gwarancji dla swobody wypowiedzi osób przesłuchiwanym oraz w sytuacji zagrożenia życia, zdrowia, wolności lub mienia, wzmocnienia ochrony świadka albo osoby dla niego najbliższej.

W szczególności osoba odpowiedzialna posiłkowa ma uzyskać prawo do składania wniosków dowodowych oraz zadawania pytań osobie przesłuchiwanej (nowe brzmienie 167 i art. 171 § 2), czynności dowodowe wykonywane z udziałem osoby przesłuchiwanej, która nie ukończyła 15 lat – chodzi przede wszystkim o jej przesłuchanie – powinno być, w miarę możliwości, przeprowadzane w obecności przedstawiciela ustawowego lub faktycznego opiekuna, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie, np. gdy w grę wchodzi przestępstwo znęcania się nad małoletnim. Z tymi przepisami łączy się proponowany przepis art. 185a, który wprowadza powinność tylko jednorazowego przesłuchania pokrzywdzonego, który nie ukończył w chwili czynu 15 lat, w sprawie o przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.

Proponowany art. 178 pkt 1 rozciąga zakaz przesłuchiwania jako świadka także na adwokata, który udziela pomocy prawnej zatrzymanemu (art. 245 § 1); adwokat taki z reguły nie posiada jeszcze statusu obrońcy.

Celem przyspieszenia czynności sądu art. 180 § 2 określa sądowi termin 7 dniowy, w którym sąd ma zdecydować o przesłuchaniu lub zezwoleniu na przesłuchanie osób obowiązanych do zachowania tajemnicy adwokackiej, lekarskiej lub dziennikarskiej oraz radcy prawnego.

Daleko idące zmiany przewiduje projekt w odniesieniu do instytucji świadka anonimowego (incognito). Art. 184 w nowym brzmieniu w pierwszym rzędzie zmierza do zapewnienia w większym stopniu niż dotychczas ochrony świadka i jego najbliższych w przypadku zagrożenia życia, zdrowia i mienia. Z drugiej strony nowe uregulowanie doprowadza do zgodności ze standardami wyznaczonymi przez orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Tak więc po pierwsze, wolno będzie utajnić okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Po drugie, sąd lub sędzia przesłuchujący świadka anonimowego ma obowiązek

dopuszczyć do przesłuchania również oskarżonego i jego obrońcy, oczywiście z zachowaniem w tajemnicy okoliczności identyfikujących świadka. Z tego powodu dopuszcza się także możliwość przesłuchania takiego świadka na odległość przy użyciu odpowiednich urządzeń technicznych. Po trzecie, art. 184 § 7 wprowadza także, na wniosek świadka, możliwość rezygnacji z określonego w tym przepisie trybu przesłuchania. Po czwarte, art. 184 § 8 zezwala na odstąpienie od utajnienia tożsamości świadka, na podstawie postanowienia prokuratora w postępowaniu przygotowawczym lub sądu na wniosek prokuratora w postępowaniu sądowym, gdy okazało się, że nie było podstaw do utajnienia lub gdy świadek złożył świadomie fałszywe zeznania.

Przewiduje się także możliwość pobierania odcisków daktyloskopijnych, włosów, śliny, prób pisma, wykonywania fotografii osoby i utrwalania głosu, a nadto wykonywania badania poligraficznego w celu ograniczenia kręgu osób podejrzanych (art. 192 § 1 i § 5). Brak tego przepisu utrudnia obecnie wstępną eliminację wielu osób z grupy osób, które mogą być podejrzany.

Zamiast bliskich fikcji w praktyce dokonywania oględzin zwłok przez prokuratora i otwierania zwłok z udziałem prokuratora proponuje się przekazanie tych czynności prowadzącym postępowanie, czyli w praktyce przede wszystkim Policji (nowe brzmienie art. 209 § 2 i 4). Podobnym celom mają służyć dwa następne uproszczenia. Pierwsze z nich przewiduje ograniczenie do rzeczywiście niezbędnych dokumentów wymaganych do ustalenia czy podejrzany popełnił przestępstwo w warunkach recydywy (art. 213 § 2), a drugie to zawężenie zakresu spraw, w których istnieje obowiązek przeprowadzenia wywiadu środowiskowego (art. 214 § 2) z powodu braku dostatecznej liczby kuratorów sądowych. Dlatego też dopuszcza się możliwość przeprowadzenia takiego wywiadu przez inne podmioty, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach przez Policję, która nadto obowiązana jest udzielić pomocy kuratorowi sądowemu w celu zapewnienia bezpieczeństwa. (art. 214 § 1 i § 7).

W projekcie nadano nieco inny szyk przepisom o żądaniu wydania przedmiotów i ich przymusowym odebraniu, aby uczynić je bardziej przejrzystymi, a przez to ułatwić ich stosowanie przez Policję. Równocześnie zaproponowano wprowadzenie, w ramach uprawnień do zatrzymywania korespondencji, obowiązku wydawania również wykazu

połączeń telefonicznych tzw. billingów (art. 218 § 1 i § 2) oraz nałożenie na organ przeprowadzający zatrzymanie rzeczy lub przeszukanie obowiązku przekazania sądowi lub prokuratorowi uzyskanej w toku przesłuchania dokumentacji psychiatrycznej (art. 225 § 4).

Świadectwem czasu jest propozycja, aby przepisy o zatrzymaniu rzeczy i przeszukaniu stosować odpowiednio do dysponenta i użytkownika systemu informatycznego w zakresie danych przechowywanych w tym systemie lub nośniku znajdującym się w jego dyspozycji lub użytkowaniu, w tym korespondencji już przesłanej pocztą elektroniczną (art. 236a). Projekt ustawy w tym miejscu oznacza też implementację do polskiego prawa konwencji międzynarodowych, których Polska jest stroną.

Przepisy o kontroli i utrwalaniu rozmów zostały także zbliżone do realiów walki z przestępczością. Projekt poszerza i precyzuje zakres stosowania kontroli i utrwalania treści rozmów, zezwala na te czynności w sprawach o niektóre dodatkowe przestępstwa, jak wymuszenie rozbójnicze, fałszowanie i obrót nie tylko pieniędzy, ale i innych ściśle określonych dokumentów finansowych, łapownictwo, płatną protekcję, stręczycielstwo, kuplerstwo i sutenerstwo (art. 237 § 3), zakreśla terminy prokuratorowi i sądowi do wykonania ich czynności (art. 237 § 1). Aby nie było wątpliwości, że przepisy te stosuje się nie tylko do rozmów telefonicznych lub innych prowadzonych wyłącznie za pośrednictwem połączeń sieciowych, proponuje się nowe brzmienie art. 241, stosownie do którego przepisy te stosować się będzie odpowiednio do kontroli i utrwalania przy użyciu środków technicznych treści innych rozmów lub przekazów informacji, w tym korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną. Dopelnieniem tych propozycji jest projekt poszerzenia zakresu okoliczności, które mogą być na żądanie osoby uprawnionej przedmiotem zażalenia (art. 240).

Nowelizacja działu VI dotyczącego środków przymusu jest stosunkowo wąska, albowiem najpotrzebniejsze zmiany (dotyczące przede wszystkim tymczasowego aresztowania) zostały wprowadzone już w poprzedniej noweli, t.j. w ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. Część wątpliwości, powstałych po wejściu w życie kodeksu postępowania karnego z 1997 r., została wyjaśniona w drodze

bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego. Zbędne jest zatem normowanie kwestii, które zostały doprecyzowane w judykaturze.

Najistotniejsza z obecnie wprowadzonych zmian dotyczy wyraźnego wyartykułowania, iż każdy wypadek zarządzenia przymusowego doprowadzenia musi być poprzedzony zatrzymaniem (np. art. 285 § 2, 376 § 1, 382), a zatem konieczne jest zapewnienie osobie zatrzymanej środka odwoławczego, w którym będzie ona mogła zakwestionować zasadność, legalność oraz prawidłowość jej zatrzymania. Jest to konsekwencja zmiany wprowadzonej w art. 75.

Dla usprawnienia postępowania proponuje się wydłużenie okresu „karencyjnego”, o którym mowa w art. 254 § 2, z dwóch do trzech miesięcy. Proponuje się też, aby przedłużyć okres, o którym mowa w art. 263 § 7, do sześciu miesięcy, albowiem w sprawach skomplikowanych, o wieloosobowej konfiguracji, nierealne jest, aby okres tzw. postępowania międzyinstancyjnego trwał jedynie trzy miesiące, zaś konieczność wydawania kolejnych postanowień w przedmiocie stosowania tymczasowego aresztowania (wraz z ewentualną drogą odwoławczą w tej kwestii incydentalnej) spowalnia tok postępowania i nie sprzyja zakończeniu całej sprawy w rozsądnym terminie. Zmiana taka nie nasuwałaby zastrzeżeń z punktu widzenia wymagań konwencyjnych, albowiem polski stan prawny (art. 251 § 2 zdanie drugie i trzecie, w związku z którym pozostaje art. 263 § 7) i tak wyprzedza standardy gwarancyjne przewidziane w orzecznictwie strasburskim. Zgodnie z tym ostatnim pozbawienie wolności osoby skazanej w pierwszej instancji może być analizowane na podstawie art. 5 ust. 1 lit. a Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a więc bez konieczności oznaczenia jakiegokolwiek terminu tymczasowego aresztowania.

Zmiana zaproponowana w art. 264 § 3 ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa społecznego w wypadku umorzenia postępowania wobec sprawcy niepoczytalnego, co do którego zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż popełni on ponownie czyn zabroniony o znacznej społecznej szkodliwości.

W związku z mnożącymi się wypadkami bezkarnego zrywania procesów przez obrońców (lub pełnomocników) uznano, że należy zapewnić środek mogący przeciwdziałać tego typu instrumentalnym działaniom, których nie potrafią

– jak wykazuje praktyka – należycie napiętnować i opanować władze korporacyjne. Za sankcję minimalną uznano możliwość obciążenia obrońcy lub pełnomocnika dodatkowymi kosztami postępowania spowodowanymi jego nieusprawiedliwionym niestawiennictwem lub wydaleniem się z miejsca czynności. Wypada dodać, iż w licznych systemach prawnych za granicą tego typu zachowania uznaje się za obrazę sądu, ze wszystkimi tego konsekwencjami, idącymi znacznie dalej niż te, które zostały zaproponowane w art. 289 § 1 zdanie drugie.

Niektóre z propozycji zmian wynikają z konieczności dostosowania nazewnictwa, którym posługuje się Kodeks postępowania karnego, do nazewnictwa używanego w innych aktach prawnych (np. art. 261 § 3, art. 271 § 1 – w miejsce „zakład pracy” – „pracodawca”, tak jak w aktach z zakresu prawa pracy) lub naprawienia oczywistych błędów legislacyjnych (np. art. 247 § 1 - sąd nigdy nie jest organem zarządzającym zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie osoby podejrzanej, art. 296 – całkowicie zbędny po wejściu w życie unormowań Kodeksu karnego skarbowego).

Wadliwe uregulowanie w obowiązującym Kodeksie postępowania przygotowawczego (dział VII) przyczynia się w znakomitym stopniu do znacznej przewlekłości postępowania i niewydolności polskiego wymiaru sprawiedliwości.

Art. 319, nawiązujący do znanego Kodeksowi postępowania karnego z 1928 r. tzw. dochodzenia zapiskowego, niestety nie przyjął się w praktyce. Policja nie korzysta z możliwości sporządzania, zamiast protokołów przesłuchania, notatek urzędowych, co niewątpliwie przyspieszyłoby postępowanie, obawia się bowiem, iż rezygnacja z protokolarnego utrwalenia czynności dochodzenia pozbawi następnie sąd ważnego dowodu w sprawie, gdy np. świadek, po dłuższym odstępie czasu, kiedy sprawa znajdzie się wreszcie w sądzie, nie pamięta nic z przebiegu zdarzenia lub zeznaje inaczej niż mówił rozpytującemu go policjantowi.

Projekt rezygnuje więc z notatek urzędowych i wprowadza w ich miejsce w dochodzeniu znacznie uproszczone formy protokolarnego zapisu, ograniczonego do najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności. Takie protokoły będzie można odczytywać na rozprawie. Proponowane nowe ujęcie art. 319 przyczyni się więc do istotnego usprawnienia przebiegu procesu, nie pozbawiając równocześnie

sądu możliwości odczytania na rozprawie skróconego protokołu sporządzonego w dochodzeniu. W ten sposób sąd będzie dysponować odpowiednim dowodem.

Projekt znacznie rozszerza zakres przedmiotowy dochodzenia (art. 309 §1). Śledztwo byłoby bowiem obowiązkowe tylko w sprawach o zbrodnie i w sprawach popełnionych przez funkcjonariuszy organów ścigania. Wszystkie występki należałyby do dochodzenia, chyba że prokurator postanowiłby prowadzić śledztwo ze względu na wagę lub zawilość sprawy. Taka reguła zdecydowanie uprościłaby kwalifikowanie spraw do form postępowania przygotowawczego zapobiegając zarazem często występującym w praktyce komplikacjom powstającym skutkiem błędnego przeprowadzenia dochodzenia zamiast śledztwa. W powiązaniu z omówionym już uproszczonym protokołowaniem służyłaby usprawnieniu procesu. Temu samemu celowi służą następujące uregulowania projektu: zniesienie obowiązku zawiadamiania prokuratora o przeprowadzeniu postępowania sprawdzającego oraz o tzw. dochodzeniu w niezbędnym zakresie (skreślenie § 4 w art. 307 oraz zdania trzeciego w art. 308 § 1); nie wliczanie okresu mediacji do czasu trwania postępowania przygotowawczego z równoczesnym określeniem jednomiesięcznego czasu trwania postępowania mediacyjnego (art. 320 § 2); wspólny protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie, przesłuchania w charakterze świadka, ewentualnie przyjęcia wniosku o ściganie (art. 304 a); przeprowadzanie końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego tylko na wniosek podejrzanego lub obrońcy, o czym należy podejrzanego pouczyć (art. 321 § 1 w związku z art. 300); określenie przez organ procesowy terminu do przejrzenia akt „odpowiedniego do wagi lub zawilości sprawy” (art. 321 § 1); rezygnacja z obligatoryjnego udziału obrońcy niezbędnego w czynności zamknięcia postępowania przygotowawczego; rezygnacja z zawiadamiania pokrzywdzonego o zamknięciu śledztwa lub dochodzenia, ponieważ zawsze zawiadamia się go o wniesieniu aktu oskarżenia lub o umorzeniu postępowania.

Przystępując do omówienia proponowanych zmian w dziale VIII (postępowanie przed sądem pierwszej instancji) zwrócić należy uwagę przede wszystkim na propozycję rozszerzenia możliwości wykorzystania tych instytucji procesowych, które – w założeniu twórców Kodeksu – miały przyczynić się do uproszczenia i przyspieszenia

postępowania w sprawach, w których, w oparciu o konsensus pomiędzy jego uczestnikami, rysuje się perspektywa rezygnacji z uciążliwego i długotrwałego postępowania dowodowego.

Dzięki nowemu brzmieniu art. 335 i art. 343, w znacznie szerszym niż dotąd zakresie powinno dochodzić do wydania wyroku bez przeprowadzenia rozprawy. Oskarżyciel uzyska bowiem realną perspektywę usprawnienia postępowania przygotowawczego, jeśli zgodzi się z oskarżonym co do treści rozstrzygnięcia w sprawie, oskarżony zaś – dzięki realnej perspektywie łagodniejszego ukarania - powinien być w większym stopniu skłonny do zawarcia takiego porozumienia. Z jednej strony proponuje się rozszerzenie dopuszczalności stosowania instytucji skazania bez rozprawy we wszystkich sprawach o przestępstwa zagrożone karą do 10 lat pozbawienia wolności (aktualnie 8 lat), z drugiej zaś przewiduje się, że sąd uzyska możliwość wymierzenia łagodniejszej kary oraz zawieszenia jej, a także poprzestania na orzeczeniu środka karnego w szerszym zakresie niż wynika to z przepisów Kodeksu karnego. Odmienne zatem niż aktualnie – przepis art. 343 uzyska treść materialnoprawną, stanowiąc samodzielną podstawę do nadzwyczajnego złagodzenia kary, zawieszenia jej wykonania oraz poprzestania na wymierzeniu, zamiast kary, środka karnego. Proponuje się także konieczne w takiej sytuacji zabezpieczenie uprawnień pokrzywdzonego, który co prawda nie będzie mógł sprzeciwić się skazaniu bez rozprawy, ale w razie złożenia wniosku w tym przedmiocie będzie mógł uzyskać wcześniej niż w pozostałych wypadkach uprawnienia oskarżyciela posiłkowego, a tym samym spowodować instancyjną kontrolę orzeczenia.

Projekt przewiduje także rozszerzenie granic dopuszczalności dobrowolnego poddania się karze na rozprawie (tzw. rozprawa skrócona), co w większym niż dotąd stopniu przyczyniać się powinno do usprawnienia postępowania. Przepis art. 387 w nowym brzmieniu zachowa wprawdzie treść wyłącznie procesową (odmiennie niż art. 343), ale będzie mógł być stosowany we wszystkich sprawach, w których oskarżonemu zarzucono przestępstwo zagrożone karą do 10 lat pozbawienia wolności oraz w sprawach o występki przewidziane w art. 280 § 1, art. 282 § 1 oraz w art. 289 § 4 k.k., choć zagrożone są one karami przekraczającymi lat 10. Ważną zmianą jest także rezygnacja z instytucji sprzeciwu pokrzywdzonego w omawianej sytuacji i

uzależnienie dopuszczalności uwzględnienia wniosku oskarżonego od braku sprzeciwu należycie powiadomionego o terminie rozprawy pokrzywdzonego (i prokuratora). Aktualnie, właśnie brak możliwości wyrażnej zgody pokrzywdzonego blokuje częstokroć możliwość wykorzystania instytucji przewidzianej w art. 387, co powoduje konieczność prowadzenia „pełnej” rozprawy pomimo konsensusu co do treści rozstrzygnięcia pomiędzy głównymi uczestnikami postępowania (sąd, oskarżyciel, oskarżony).

Proponuje się, aby w toku postępowania poprzedzającego wyznaczenie rozprawy, możliwe było – jak dotąd – warunkowe umorzenie postępowania karnego, z tym że z uwagi na wymogi konstytucyjne (art. 42 ust. 3 Konstytucji), sąd powinien orzekać o tym wyrokiem, a nie postanowieniem, który będzie można wydać na posiedzeniu (art. 341 i 342). Ta zmiana powinna przyczynić się także do usprawnienia postępowania, albowiem aktualnie wielu sędziów kieruje sprawy, w których rysuje się możliwość warunkowego umorzenia postępowania na rozprawę, nie chcąc naruszać standardu konstytucyjnego.

Trzeba dopuścić możliwość badania stanu upojenia alkoholowego lub innego stanu powodującego niezdolność oskarżonego do uczestniczenia w rozprawie (art. 377 § 2, dodane zdanie drugie). Badanie takie mogłoby być przeprowadzone za pomocą stosownego urządzenia technicznego, pod warunkiem, że nie będzie naruszać integralności ciała. Ten przepis urealni ustalanie takiego stanu i przyczyni się do bardziej skutecznego stosowania procesowej „sankcji” określonej w art. 377 § 1.

Projekt, także w rozdziale o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (podobnie jak i w rozdziale o środkach przymusu), konsekwentnie realizuje zasadę, że każde przymusowe doprowadzenie wiąże się z faktycznym zatrzymaniem osoby, wobec której takie przymusowe doprowadzenie zostało zarządzone. W konsekwencji, również wówczas, gdy w toku tego postępowania sąd zarządzi przymusowe doprowadzenie oskarżonego, przysługiwać mu musi zażalenie, z tym że mając na uwadze potrzebę ograniczania możliwej przewlekłości postępowania, proponuje się, aby zażalenie takie rozpoznawał równorzędny skład sądu, przed którym toczy się postępowania (art. 376 § 1).

Proponuje się, aby uprawnienie pokrzywdzonego do uczestniczenia w rozprawie pozostało jego prawem, jednak brak jest racji ku temu, by jego niestawiennictwo, nawet usprawiedliwione, blokowało możliwość jej rozpoczęcia. Powoduje to w praktyce niejednokrotnie przewlekłość postępowania sądowego (konieczność zarządzania przerwy lub odraczania). W związku z tym należało tak uzupełnić treść art. 384 § 2, aby niestawiennictwo pokrzywdzonego na rozprawie nie było przeszkodą w jej prowadzeniu.

W sprawach, w których zgromadzono szczególnie obszerny materiał dowodowy, wielką uciążliwością przyczyniającą się do przewlekłości postępowania, jest odczytywanie aktu oskarżenia (trwające nieraz cały dzień, choć uczestnicy postępowania znają jego treść). W tego powodu proponuje się w art. 385 § 2, aby można było poprzestać jedynie na przedstawieniu podstaw oskarżenia (także bez zgody stron, gdy uzasadnienie aktu oskarżenia jest szczególnie obszerne).

Przewiduje się także dalsze istotne zmiany zmierzające do usprawnienia postępowania przed sądem. Związane są one przede wszystkim z rozszerzeniem dopuszczalności korzystania przez sąd z protokołów czynności przeprowadzonych w postępowaniu przygotowawczym, a także w innych postępowaniach przewidzianych przez ustawę. Rygorystyczne przepisy chroniące przestrzeganie zasady bezpośredniości w czasie rozprawy głównej utrudniają prowadzenie postępowania w tych sprawach, w których akta liczą wiele tomów, gdy w momencie składania wyjaśnień lub zeznań nie można bezspornie rozstrzygnąć, czy te wyjaśnienia lub zeznania są „wyraźnie” odmienne niż poprzednio, co uzasadnia propozycję zmiany treści art. 389 § 1.

Zgodnie z art. 392 w nowym brzmieniu, nie będzie już wymagana zgoda stron na odczytanie na rozprawie protokołów, gdy bezpośrednio przeprowadzenie dowodu nie jest niezbędne. Dopiero sprzeciw strony, której zeznania lub wyjaśnienia dotyczą, będzie powodował konieczność wezwania osoby przesłuchanej poprzednio. Wiąże się z tym przepisem zmiana treści art. 393 § 2 k.p.k. Zniesiona zostanie podwójna reguła wyrażająca formalną ocenę dowodu. Wolno będzie bowiem odczytywać każde pisemne zawiadomienie, nie złożone do protokołu i zniknie z kodeksu reguła, sprzeczna z zasadą swobodnej oceny dowodów, zgodnie z którą stanowi ono dowód tylko tego, kto, kiedy i o jakim czynie złożył zawiadomienie. Rzeczą sądu będzie

dokonanie za każdym razem oceny wartości dowodowej takiego zawiadomienia. Wyjątkiem od tej reguły będzie natomiast zakaz odczytywania zawiadomienia o przestępstwie wpisanego do zbiorczego protokołu powstałego na zasadzie art. 304a. Chodzi o to, że odczytywanie takiego zawiadomienia byłoby równocześnie odczytywaniem protokołu przesłuchania świadka. Dochodziłoby wówczas do ominięcia rygorów określonych w art. 391 i 392.

Art. 394 § 2 w nowym brzmieniu zezwalać będzie na uznawanie protokołów i dokumentów podlegających odczytaniu za ujawnione na rozprawie, pod warunkiem jednak, że żadna ze stron, której zeznania lub wyjaśnienia utrwalone w protokole dotyczą, nie wnosi o ich odczytanie. Do tej pory panuje reguła odwrotna, według której od zgodnego wniosku stron zależy uznanie protokołów i dokumentów za ujawnione. Zmiana ta powinna przyczynić się do znacznego skrócenia rozprawy w sprawie, w której akta liczą wiele tomów. Jest on kompromisem pomiędzy rygorystycznie pojmowaną zasadą bezpośredniości a zasadą szybkości procesu.

W wielu obecnie sprawach przewlekłość postępowania, i to przewlekłość bardzo znaczna, wywoływana jest koniecznością prowadzenia rozprawy od początku na skutek przekroczenia terminów przerwy rozprawy bądź zawieszenia postępowania. Projekt wychodzi z założenia, że poszanowanie zasady bezpośredniości nie wymaga tak wielkiego rygoryzmu, jaki zaciążył na rozwiązaniach obecnie obowiązującego kodeksu i także na tym polu możliwe i konieczne są pewne koncesje na rzecz zasady szybkości postępowania. I tak proponuje się w art. 404 § 2, aby sąd mógł prowadzić rozprawę odroczoną w dalszym ciągu (wyjątkowo), chyba że odroczenie trwało dłużej niż 6 miesięcy lub zmianie uległ skład sądu. W wypadku zawieszenia postępowania przewiduje się możliwość kontynuacji zawieszono postępowania pod warunkiem niezmienności składu, jeśli zawieszenie nie trwało również dłużej niż 6 miesięcy (art. 404 § 3).

Projekt przewiduje wzmocnienie procesowej pozycji tzw. osoby odpowiedzialnej posiłkowo (art. 52 k.k. i art. 416). Należy przyjąć, że skoro osobę tą mogą dotknąć nawet bardzo dolegliwe skutki na skutek orzeczenia w sprawie karnej, konieczne jest zapewnienie jej szerszej możliwości obrony swoich

interesów w procesie karnym, pomimo iż nie korzysta ona w nim z uprawnień strony (np. art. 406 § 1, 422 § 1).

Fundamentalną zmianą jest proponowane skreślenie art. 397 przewidującego zwrot sprawy prokuratorowi w celu usunięcia braków postępowania przygotowawczego. Instytucja zwrotu wprowadzona została do polskiego procesu karnego w 1950 r. pod wpływem procedury radzieckiej. Aktualna praktyka dowodzi, iż stosowanie tej instytucji przyczynia się do przewlekłości postępowania. Rezygnując z dopuszczalności zwrócenia sprawy do postępowania przygotowawczego zakłada się, że sprawy wpływające do sądu z aktem oskarżenia będą lepiej przygotowane pod względem dowodowym i sumiennie kontrolowane przez sąd pod kątem ewentualnych braków na etapie postępowania poprzedzającego wyznaczenie rozprawy. Dotychczasowa praktyka dowodzi, że tylko niewielka część spraw zwracanych prokuraturze na podstawie art. 397 trafia na powrót do sądu. Oznacza to, że prokuratorzy najczęściej umarzają sprawy zwrócone do uzupełnienia postępowania przygotowawczego w tym trybie. Proponowane rozwiązanie jest zatem także gwarancyjne, albowiem w sytuacji gdy osobie oskarżonej nie udowodniono popełnienia przestępstwa, powinna być ona uniewinniona, co dzięki zaproponowanemu w projekcie rozwiązaniu uda się osiągnąć.

Nowe brzmienie art. 415 jest próbą (w powiązaniu z art. 107 § 2) uporządkowania zagadnienia orzekania o naprawieniu szkody wyrządzonej przez przestępstwo. Przewiduje się przede wszystkim konsekwentny zakaz kumulowania rozstrzygnięć o charakterze kompensacyjnym, jeśli odnoszą się do tej samej szkody (krzywdy). Z tego powodu proponuje się zakaz zasądzenia odszkodowania (na skutek powództwa adhezyjnego lub z urzędu) w sytuacji, gdy sąd zobowiązuje sprawcę do naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie przepisów prawa karnego, względnie gdy orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego. W konsekwencji zrezygnowano z możliwości zasądzenia odszkodowania w wypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego, albowiem w takiej sytuacji zobowiązanie sprawcy do naprawienia szkody jest obligatoryjne (art. 67 § 3 Kodeksu karnego).

Do przyspieszenia postępowania powinna przyczynić się w znacznym stopniu propozycja znowelizowania art. 422 § 1 i 423. Dzięki zaproponowanym rozwiązaniom

w sprawach o tzw. „konfiguracji wieloosobowej” możliwe będzie poprzestanie na sporządzaniu uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji tylko w części dotyczącej tego oskarżonego, w odniesieniu do którego złożony został wniosek o sporządzenie takiego uzasadnienia. Z rozwiązaniem tym koresponduje inna zawarta w projekcie propozycja, (art. 449a, zob. uzasadnienie projektu odnoszące się do działu IX).

Zmiany w dziale IX (postępowanie odwoławcze) oraz w XI (nadzwyczajne środki zaskarżenia) łączą się ściśle ze sobą. Trzeba zatem je omówić łącznie. Są one przede wszystkim konsekwencją propozycji zniesienia nieważności oraz usprawnień postępowania przed sądem pierwszej instancji.

W związku z przewidzianą (dla usprawnienia postępowania) możliwością ograniczenia przez sąd I instancji uzasadnienia wyroku do tych tylko jego części, wyodrębnionych podmiotowo, których dotyczą wniesione środki odwoławcze (zob. art. 423 §1a), przewidziano nową instytucję, tzw. zwrotu sprawy przez sąd odwoławczy (okręgowy lub apelacyjny), w celu sporządzenia uzasadnienia wyroku w niezbędnym zakresie (proponowany art. 449a). Decyzję o takim zwrocie sąd odwoławczy będzie podejmował wówczas, gdy zakres uzasadnienia wyroku, sporządzonego przez sąd I instancji, nie zapewnia prawidłowego wyrokowania w sprawie (np. z uwagi na ścisłe powiązanie okoliczności o charakterze faktycznym lub zagadnień o charakterze prawnym dotyczących oskarżonych, w odniesieniu do których uzasadnienie zostało sporządzone oraz oskarżonych, co do których zaniechano sporządzenia uzasadnienia wyroku).

Istotnemu usprawnieniu postępowania apelacyjnego służy nowelizacja art. 457. Zbędne jest obciążanie sędziów orzekających w instancji odwoławczej obowiązkiem sporządzania uzasadnienia wyroku w sytuacji, gdy sąd ten utrzymał w mocy wyrok uznając apelację za oczywiście bezzasadną, a rozstrzygnięcie to nie jest kwestionowane przez strony procesowe. Uzasadnienie wyroku sprowadza się bowiem, w takich sytuacjach, często jedynie do powtórzenia argumentów przedstawionych już w części motywacyjnej wyroku wydanego przez sąd I instancji. Jeśli natomiast strona kwestionuje rozstrzygnięcie sądu odwoławczego, czego wynikiem jest zamiar złożenia kasacji, na wniosek strony (złożony w zawitym terminie, o którym mowa jest w art. 524 § 1 zdanie drugie) uzasadnienie sporządza się, otwierając tym samym drogę

zarówno stronom, jak i sądowi kasacyjnemu, do kontroli rozumowania prowadzącego do uznania apelacji za oczywiście bezzasadną. Także różnica poglądów w składzie orzekającym, której wyrazem jest złożenie zdania odrębnego, prowadzi do konieczności sporządzenia uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego nawet wówczas, gdyby większość składu nie tylko optowała za utrzymaniem wyroku sądu I instancji w mocy, ale nadto uważała skargę apelacyjną za wręcz oczywiście bezzasadną.

Konsekwencją likwidacji możliwości przekazania sprawy do postępowania przygotowawczego na podstawie art. 397 § 1 (t.j. w toku rozprawy) jest nowelizacja art. 437 § 2, ograniczająca katalog tzw. orzeczeń następczych, które władny jest wydać sąd odwoławczy.

Jak już wcześniej była mowa, w projekcie zaproponowano likwidację instytucji nieważności (skreślenie art. 101 – 104 w dziale IV : czynności procesowe), z rozszerzeniem, rzecz jasna, wykazu bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 § 1 pkt 1 – 10), obejmując nim znakomitą większość dotychczasowych przyczyn nieważności. Przewidziano też (zob. art. 542w proponowanej redakcji) przywrócenie, znanego Kodeksowi postępowania karnego z 1969 r., wznowienia postępowania z urzędu, gdy ujawnione zostanie jedno z uchybień stanowiących bezwzględną przyczynę odwoławczą, a więc wymienionych w art. 439 § 1. Wraz z poszerzeniem katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych, niejako „automatycznemu” poszerzeniu uległ także katalog podstaw, na których można opierać zarzut kasacyjny, w tym także w sprawach objętych – co do zasady – ograniczeniami przewidzianymi w art. 523 § 2 i 3. Dla zapobieżenia dwukrotnemu rozpoznawaniu po uprawomocnieniu się orzeczenia tego samego zarzutu wprowadzono jednak ograniczenie, o którym mowa w art. 542 § 4.

W postępowaniu o wznowienie postępowania przewidziano nadto dwie nieznanie dotychczasowemu ustawodawstwu podstawy wzruszenia prawomocnego orzeczenia. Można będzie mianowicie wznowić postępowanie wówczas, gdy uchylono lub istotnie zmieniono treść prawomocnego wyroku, z powodu którego umorzono postępowanie na podstawie art. 11 § 1 (zob. art. 540 a pkt 2) oraz wówczas, gdy po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nie znane przedtem sądowi, wskazujące na to, że skazany, do którego zastosowano przepis art. 60 § 3 albo § 4 Kodeksu karnego, w istotnym zakresie zmienił swoje zeznania lub wyjaśnienia (zob. art. 540a pkt 1). Projektowana zmiana ma zapobiec podstępemu „wyłudzeniu” przez oskarżonych korzyści przewidzianych w art. 11 § 1 k.p.k. oraz w art. 60 § 3 i 4 Kodeksu karnego. Pozostaje ona w zgodzie z treścią art. 4 ust. 2

Protokołu 7 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a zatem nie koliduje z międzynarodowym standardem zakazu ponownego sądenia lub karania.

W przepisach dotyczących postępowania kasacyjnego wprowadzono dwie istotne zmiany. Po pierwsze, stworzono możliwość rozpoznania na posiedzeniu bez udziału stron (art. 530 § 3 zdanie czwarte oraz art. 531 § 1 zdanie drugie) zażalenia na zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji, wydania postanowienia o pozostawieniu kasacji bez rozpoznania oraz postanowienia o wstrzymaniu wykonania orzeczenia. Rozwiązanie takie znacznie usprawni i przyspieszy tzw. postępowanie przedkasacyjne. Brak jest przy tym dostatecznych racji, aby Sąd Najwyższy mógł podjąć na posiedzeniu bez udziału stron decyzję merytoryczną w przedmiocie oddalenia kasacji jako oczywiście bezzasadnej (art. 535 § 2 zdanie pierwsze), zaś posiedzenie poświęcone formalnym warunkom dopuszczalności kasacji odbywało się z udziałem strony. Po drugie, zaproponowano istotną nowelizację tzw. kasacji nadzwyczajnej (art. 521). Upewnienie do jej wniesienia przyznano, obok Rzecznika Praw Obywatelskich, Prokuratorowi Generalnemu, zgodnie z ogólnym założeniem, iż upewnienia procesowe powinien posiadać Prokurator Generalny, nie zaś Minister Sprawiedliwości jako członek władzy wykonawczej. Zwiększono też krąg orzeczeń, od których podmioty kwalifikowane mają prawo wniesienia kasacji, zastępując sformułowanie „orzeczenia kończącego postępowanie sądowe” sformułowaniem „orzeczenia sądu kończącego postępowanie”. Jak już była mowa, Prokuratorowi Generalnemu oraz Rzecznikowi Praw Obywatelskich, będzie zatem przysługiwało prawo wniesienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie tylko od każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe, ale także i od prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie przygotowawcze. Ewentualną kontrolą kasacyjną Sądu Najwyższego objęte zostały w ten sposób postanowienia sądów, wydane na podstawie art. 306 § 2, o utrzymaniu w mocy postanowienia prokuratora o umorzeniu postępowania oraz o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia.

W dziale X (postępowania szczególne) bardzo istotne zmiany proponuje się w stosunku do postępowania uproszczonego. Wysunięte zostały propozycje usunięcia z tego trybu przeszkód powodujących, że w obecnej chwili liczba dochodzeń

uproszczonych wynosi zaledwie około 15 % wszystkich dochodzeń. W pierwszym rzędzie proponuje się rozszerzenie katalogu spraw należących do postępowania uproszczonego. Taki tryb byłby dopuszczalny w sprawach o przestępstwa należące do właściwości sądu rejonowego zagrożone karą pozbawienia wolności, z tym że w wypadku przestępstw przeciwko mieniu tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub grożąca nie przekracza 50 000 złotych (art. 469 § 1). Wolno byłoby prowadzić to postępowanie także w sprawach o niektóre enumeratywnie wyliczone przestępstwa zagrożone karą surowszą, ale pod warunkiem nie przekroczenia kwoty 50 000 złotych określającej granicę przedmiotu przestępstwa lub szkody. Oczywiście, wobec podniesienia górnej granicy zagrożenia karą w tym trybie trzeba było wyłączyć z niego stosunkowo dużą grupę przestępstw, nie kwalifikujących się do niego (art. 469 § 2). Równocześnie powiększono zakres spraw w których będzie można prowadzić postępowanie uproszczone, mimo że oskarżony jest pozbawiony wolności (art. 470 § 1). Jedynym ograniczeniem byłoby ujęcie sprawcy na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem. Grożąca kara byłaby bez znaczenia. Innymi słowy, skasowany zostałby katalog spraw o przestępstwa w których dopuszczalne byłoby tymczasowe aresztowanie, wyłączających możliwości prowadzenia postępowania uproszczonego. Dotychczasowe rozwiązanie jest niepraktyczne. Zmiana kwalifikacji prawej czynu często stawia pod znakiem zapytania dopuszczalność tego trybu względnie skłania do, nie zawsze uzasadnionego, uchylania tymczasowego aresztowania. Poza tym aktualny stan przestępczości wymaga stosowania tymczasowego aresztowania podczas tego trybu w wielu innych sprawach niż dotychczas, np. w sprawach o przestępstwa przeciwko mieniu. Ograniczenie tymczasowego aresztowania do wypadków ujęcia na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem, niezależnie od innych mechanizmów przewidzianych przez kodeks, będzie wystarczającym środkiem chroniącym przed nadużywaniem go w tym trybie.

Projekt przewiduje wydawanie postanowień bez uzasadnienia o wszczęciu dochodzenia uproszczonego, odmowie jego wszczęcia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, umorzeniu i zawieszeniu (art.472 § 1). Będzie je można umieszczać w zbiorczym protokole pierwszych czynności, o którym już była mowa. Prokurator

byłby zobowiązany je zatwierdzać, z wyjątkiem postanowienia o wszczęciu dochodzenia uproszczonym.

Znaczącym ułatwieniem dla Policji będzie wprowadzenie możliwości szybkiego umorzenia dochodzenia uproszczonego i wpisania sprawy do rejestru przestępstw, gdy w toku wstępnego dochodzenia (art. 307 §) lub w dochodzeniu trwającym co najmniej 7 dni, ale nie dłużej niż jeden miesiąc, okaże się, że nie ma szans na wykrycie sprawcy w drodze dalszych czynności procesowych (art. 472a § 1). Dalsze czynności wykrywcze będą prowadzone już w formie policyjnych czynności operacyjno-rozpoznawczych. Jeżeli zostaną ujawnione dane pozwalające na wykrycie sprawcy, Policja będzie zobowiązana wydać postanowienie o podjęciu dochodzenia uproszczonego, którego prokurator nie będzie zatwierdzać, gdyż nastąpi powrót do ścigania karnego ujętego w formę procesową. Zawężenie czasowe tego umorzenia, które można by nazwać „rejestrowym”, podyktowane jest zamiarem powstrzymania Policji od natychmiastowej rezygnacji z jakichkolwiek czynności dowodowych o charakterze procesowym a zarazem skłonienie jej do szybkiego zakończenia.

Czasokres dopuszczalnego dochodzenia uproszczonego prokurator będzie mógł przedłużyć do 3 miesięcy i przekroczenie tego czasokresu nie będzie wyłączać możliwości prowadzenia rozprawy w trybie uproszczonym (art. 474 § 1). Rozprawę w tym trybie będzie można przerwać już nie raz, a kilka razy, pod warunkiem, że każda z przerw rozprawy nie będzie trwała dłużej niż 21 dni (art. 484 § 1). Przewidziano także ułatwienia w stosowaniu w tym trybie przepisów o mediacji, skazaniu bez rozprawy i rozprawy skróconej (474 § 4 i 5).

Drugim trybem, który w razie uchwalenia ustawy będzie znacznie częściej stosowany, jest postępowanie nakazowe. Proponuje się, aby wyrok, jakim orzeka się nakaz karny, był wydawany przez sąd orzekający jednoosobowo na posiedzeniu, bez udziału stron (art. 500 § 4) oraz że taki wyrok może nie zawierać uzasadnienia (art. 504 § 2). Dotychczas perspektywa posiedzenia z udziałem stron, które należy obowiązkowo zawiadomić o jego terminie i miejscu oraz odroczyć, gdy któryś z uprawnionych uczestników procesu nie został należycie powiadomiony lub usprawiedliwił nieobecność, skutecznie odstręczała od postępowania nakazowego. Liczba nakazów

po roku 1998 więc istotnie zmalała. Oba uproszczenia powinny zatem skłonić sędziów do znacznie częstszego sięgania po tryb nakazowy, a tym samym powinny doprowadzić do odciążenia sądów. Trzeba tu wyraźnie zaznaczyć, że proponowane uproszczenia postępowania nakazowego nie naruszają prawa do obrony oskarżonego, gdyż nakaz jest tylko propozycją rozstrzygnięcia i strony mogą zawsze taką propozycję odrzucić wnosząc sprzeciw.

Istotną rolę w projekcie nowelizacji Kodeksu postępowania karnego odgrywają propozycje przepisów normujących postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych (dział XIII). Propozycje te zmierzają przede wszystkim do dostosowania obowiązujących przepisów procesowych do wiążących Polskę norm prawa międzynarodowego, jak również mają na celu usprawnienie obrotu międzynarodowego w sprawach karnych.

Projekt zawiera nowy przepis normujący sytuację osoby pozbawionej wolności na terytorium państwa obcego, czasowo wydanej w celu złożenia zeznań w charakterze świadka lub dokonania z jej udziałem innej czynności procesowej przed polskim sądem lub prokuratorem (art. 589a). Wobec takiej osoby sąd okręgowy miejsca wykonania czynności będzie mógł zarządzić umieszczenie w polskim zakładzie karnym lub areszcie śledczym na czas jej pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie przekraczający jednak czasu pozbawienia wolności określonego w państwie wydającym.

Nowa redakcja przepisu art. 591 § 2 w sposób racjonalny normuje instytucję zgody pokrzywdzonego – obywatela polskiego na złożenie wniosku o przejęcie ścigania przez organ państwa obcego cudzoziemca, który popełnił przestępstwo na terytorium Polski. Z kolei nowa redakcja przepisu art. 591 § 3 przyznaje osobie ściganej, przebywającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, prawo zajęcia stanowiska ustnie lub na piśmie w przedmiocie przejęcia ścigania, przed wystąpieniem z takim wnioskiem przez Ministra Sprawiedliwości lub rozstrzygnięciem takiego wniosku pochodzącego od organu państwa obcego.

Proponuje się nowe brzmienie przepisu art. 596, precyzyjniej i bardziej rygorystycznie formułując zastosowanie zasady specjalności, stanowiącą regułę w systemach prawnych większości państw Unii Europejskiej.

Wysuwa się również propozycję wprowadzenia do polskiego systemu prawnego tzw. uproszczonej ekstradycji (art. 603a), zależnej jednak od umowy międzynarodowej. Nowe unormowania zezwalają, aby wniosek państwa obcego o zastosowanie tymczasowego aresztowania osoby ściganej zastępował wniosek o wydanie, jak również stwarzają możliwość zrzeczenia się przez taką osobę uprawnień do ograniczenia jurysdykcji przewidzianych w art. 596 i 597.

Projekt zawiera propozycję uzupełnienia przepisu art. 604 § 1 poprzez wprowadzenie zakazu ekstradycji. jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że w państwie żądającym wydania wobec osoby wydanej może zostać orzeczona lub wykonana kara śmierci lub że osoba wydana może zostać poddana torturom.

Proponuje się również uzupełnienie braku wskazania właściwego sądu uprawnionego do stosowania aresztowania ekstradycyjnego (art. 605 § 1) i ze względów praktycznych zgodnie ze standardami europejskimi, przedłużyć dopuszczalny czas trwania takiego aresztowania z miesiąca na okres nie dłuższy niż 40 dni (art. 605 § 2).

Nadto projekt zawiera propozycje odpowiednich zmian w art. 615 poprzez uzupełnienie go o normy dostosowawcze do ratyfikowanych przez Polskę i oczekujących na ratyfikację umów międzynarodowych o działaniu trybunałów międzynarodowych. Proponowane przepisy mają na celu m. in. umożliwienie wykonywania czynności tych trybunałów także na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zmiany w dziale XIV (koszty procesu) nie są wielkie, choć w konkretnych sprawach mogą mieć istotne znaczenie. Pod wpływem doświadczeń praktyki proponuje się wyodrębnienie kosztów obserwacji psychiatrycznej oskarżonego w zespole opieki zdrowotnej i z obliczonych dotychczas łącznie należności biegłych psychiatrów (art. 618 § 1 pkt 9a). Podobnie zostało zaproponowane uzupełnienie przepisu art. 618 § 1 o nowy punkt (12) dotyczący realizacji umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, także jeżeli nie zostało wydane postanowienie, o którym mowa w art. 303. W końcu przewidziano przepis obciążający Skarb Państwa kosztami związanymi z udziałem w postępowaniu tłumacza (art. 619 § 1a).

Zmiany w dziale XV (postępowanie karne w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych) mają charakter przede wszystkim porządkowy.

Pod wpływem doświadczenia wynikającego z praktyki potrzebne stało się zastąpienie szerszym pojęciem „współdziałanie w popełnieniu” dotychczasowych pojęć „podżeganie” i „pomocnictwo” (art.648 pkt. 1). Umożliwi to objęcie wszystkich form popełnienia przestępstwa a więc i sprawstwa kierowniczego, co niewątpliwie wpłynie na wszechstronne rozpoznanie sprawy.

Proponuje się skreślenie art.651 §.3. Przepis ten jest zbędny, gdyż przepis art.31 określający właściwość miejscową powinien być w sprawach określonych w art.647 §.1 pkt.3 stosowany bezpośrednio, o ile umowa międzynarodowa nie stanowi inaczej.

Uzupełnienia dodane do art. 662 § 3 i art.669 § 3 wynikają z przepisów Konstytucji wymagającej wprowadzenia odpowiednich „wytycznych”.

Wprowadzenie nowego przepisu art. 671a ma przyczynić się do usprawnienia postępowania sądowego. Dzięki niemu będzie mógł sąd garnizonowy jednoosobowo rozpoznać sprawę, która w postępowaniu powszechnym w zasadzie będzie się kwalifikowała także do rozpoznania przez sąd orzekający jednoosobowo.

Dla uniknięcia wątpliwości mogących powstać na tle formuły przyjętej w art. 657 § 1, proponuje się przepis stanowiący, że kasację (tzw. nadzwyczajną), o której mowa w art.521, może wnieść do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego również Naczelny Prokurator Wojskowy (art.672a).

Przewidziane w art. 1 ustawy z 6 czerwca 1997 r . Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 556 z późn. zm.) vacatio legis proponuje się przedłużyć do dnia 1 stycznia 2008 r. To nowe vacatio legis uzasadnione jest względami pragmatycznymi tj. ciągle rozszerzającą się kognicją sądów powszechnych, co nie pozwala na bardziej skuteczne przeciwstawianie się tendencji do przewlekłości postępowań sądowych.

Z dniem 1 stycznia 1998 r., tj. z chwilą wejścia w życie nowej ustawy o ustroju sądów wojskowych Minister Obrony Narodowej stracił uprawnienia do sprawowania nadzoru administracyjnego nad sądami wojskowymi. Z tego powodu przewiduje się skreślenie uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przewidzianego w art. 5 § 2 powołanej wyżej ustawy z 6 czerwca 1987 r.

W końcu niezbędne okazało się zaproponowanie przepisu (art. 13) odpowiadającego treści art.417 Kodeksu postępowania karnego z roku 1969, umożliwiającego ponowne

rozpoznanie sprawy w postępowaniu zwyczajnym w stosunku do nieobecnego. Brak takiego przepisu uniemożliwia załatwienie spraw kiedyś osądzonych w nieobowiązującym obecnie trybie postępowania w stosunku do nieobecnych.

Przedstawiony projekt kończą przepisy (art. 2 –11), które mają na celu dostosowanie niektórych ustaw do zmian wynikających z projektu.

Wejście w życie ustawy w proponowanym brzmieniu nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Projekt zmierzając między innymi do dostosowania polskiego prawa do zobowiązań międzynarodowych jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.